دَ رنگونو پَیوندونه

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول حقوق د لیکوال سره خوندي دي، په انټرنېټ د خورولو حق پښتو ډاټ نېټ سره دے

بسم الله الرحمن الرحیم

د کتاب نوم	د رنګونو پیوندونه
برخې	شلور (دربېزې، رباعیانې، لنډۍ نظمونه او غزلونه)
تخلیق کار (لیکونکے)	شیرین یار یوسفزے
کمپوز او ډیزائن	خیام یوسفزے
ټائټل	ګوهر ننګیال
ټائټل عکس	دلاور عمر (کُرد آرټسټ)
پروف ریډنګ	شیرین یار یوسفزے
چاپ	اکتوبر ۲۰۱۴
بیه	یو نیم سل روپۍ (۱۵۰)

درکونه

یونیورسټي بک ایجنسي

عامر پرنټ اینډ پبلشرز

www.pukhto.net

PUKHTO.NET
پښتو ډاټ نېټ
http://www.pukhto.net

Estb. 2010

ترون

دَ هغه رڼا پۀ نوم چې دَ تنګۍ ، استحصال ، محرومۍ ، بدمرغۍ او بدرنګۍ تورې شپې ته کلۀ ور پۀ سر کړي

دَ هغه رنګونو پۀ نوم چې دَ ژوند نوي سحر ته دَ عدل ، جوړې ، سوکالۍ ، سیالۍ او ذوق سامان پېدا کړي

شیرین یار یوسفزے
shereenyar@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رنګونو پېوندونه، دَ فکر او خيال بل مشالونه

نورالامين يوسفزے

دَ فن په دنيا کښې دَ روايت نه تر جديديت سفر او په دغه سفر کښې دَ پرون (ماضيت)، نن (حاليت)، او سبا (مستقبل) زنځير جوړ ساتل لکه دَ انساني ژوند يو نامياتي حقيقت او عمل دے. دغه جانانه سفر کښې دَ دغه عمل دوه نور اړخونه هم دي چې يو ته پوهان شعري جماليات او بل ته فکري او جذباتي معنويت وائي. دَ شعري جماليا تو تعلق او تړون دَ فن پارې هنري ښکلا، تکنيک او اسلوب سره دے چې پکښې دَ متعلقه ژانر دَ مودو موجود روايت او وجودي ځاندره هم شامل دي او په فکري جذباتي معنويت کښې دَ فکرونو، قدرونو او خيالونو ټول رنګونه، ټول خوندونه او دَ دغه رنګونو ټول پېوندونه او مقصدونه راځي. دَ روايت نه تر جديديت دغه دَ ښکلا سفر داسې دے لکه دَ بنياد (اړې) نه تر عمارت عمل. فنکار خپله په لمحه موجود کښې اوسي خو خپل لوستونکے دَ حال په لار و کله ماضي او کله مستقبل ته بوځي او دا هله ممکن وي چې دَ فنکار او تخليق کار خپل تړون دَ ماضي سره هم پرې شوے نه وي، دَ حال په معروضي حالاتو ئې هم نظر وي او دَ راتلونکي وخت په رُخ او مخ ئې هم سر خلاص وي. فن دَ ژوند آئينه دار وي او دے، نو ماضي، حال او مستقبل درې واړه اړخونه به ارومرو لري او زما په خيال په دغه عمل او سفر کښې کوم تضاد هم نيشته. هر ساهو فنکار دَ روايت او جدت په تړون پوهه وي او دَ روايت په سپوري دَ حال په لار دَ مستقبل دشتې ته دَ تګ هنر او چل ئې دَ ذات برخه وي، هغه دَ خپل تخليقي توان روحاني وجدان په زور خپل تخليقي سفر دَ روايت په غېږ او سايه کښې پېل کړي او دَ حال په لار مخ په وړاندې ورځي ځکه چې حال بې دَ ماضي نه هېڅ وجود نه لري خو دَ روايت په سپوري پرلت وهل او هر څه ته ښه وئيل او بې دَ سبا دَ تصور نه تخليق کول تخليقي عمل دَ جمود او "اررېشنلزم" ښکار کړي چې يوه بله انتها ده. هم په دغه تناظر او دغه چوکاټ کښې فنکار او تخليق کار خپل تخليقي انفراديت او هنري ځانګړتيا لور ته سفر کوي.

دلته زما دَ وينا مطلب دا دے چې نه خو يو ساهو فنکار او قلمکار محض دَ روايت پرستۍ قائل وي چې ګوندې پرون هر څه ښه وو او پرون (ماضي) کښې ژوند کول پکار دي ځکه چې دا رويه هم منفي او غېر تخليقي رويه ده، او نه دا نظر لري چې ګوندې پرون او روايت ټول په ټول منفي او بې کار دے، ماضي هډو دَ سره رد کول پکار دي، دغه بغاوت او دغه جارحانه رويه هم تخريبي رويه ده. لاره چرته مينځ کښې ده. دَ پرون ساهو روايات او قدرونه په روح کښې ژوندي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتل او دَ نن معروضي حالاتو سره دَ سبا په لور تګ یو مثبت عمل او مثبته رویه ده او زۀ چې نن دَ کوم شاعر په حقله خپلو لوستونکو سره خبره کوم هغه په دغه تړوله خبره، دغه تړولو حقیقتونو او تړولو نذاکتونو پوهېږي. هغه هم دَ پښتو پښتونولي، حجرې جمات او جرګې مرکې په مثبت زماني او زمیني وجود او کردار رسي او دَ نن په تقاضو هم پوهه دے. دَ فن په جمالیاتي او هنري اړخ ئې هم لاس بر دے او فکري او تخیلاتي بنیاد ئې هم مضبوط دے، ځکه ورته مونږ دَ نن دَوَر نمائنده تخلیق کار وئېلے شو او ځکه زۀ دا هم وایم چې نن په کوم کتاب تبصره کوم دا محض دَ رنګونو پېوندونه نۀ دي بلکې دَ یو تعلیم یافته، زیرک، جهاندیده او روښان فکره پښتون دَ فکر و خیال بل مشالونه دي چې په رڼا ئې زمونږ دَ زلمو روحونه او ذهنونه روښانه شي.

دَ "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" نه پس دَ ښاغلي شیرین یار یوسفزي دا دریمه شعري ټولګه "دَ رنګونو پېوندونه" ستاسو په لاس کښې ده.

کۀ چرې فن دَ فنکار دَ ذات اظهار هم وي نو بیا ضروري ګڼم چې څو خبرې دَ صاحب کتاب په حقله نورې هم وکړم.

زۀ شیرین یار یوسفزے دَ هغه زمانې نه پېژنم چې لا هغه او دَ هغه روښان فکره ورور زرین زاده ایسفزے په شنه شونډه زلمي وُو، اوس چې زۀ دَ دې پروني زلمي او نني نیمځال په دریمه شعري ټولګه خبره کوم نو اوس دا هغه نوخېزه زلمے نۀ دے، یو استاذ شاعر او ادیب او دَ ډېرو تودو سړو نه راتېر شوے پښتون دے. استاذ ورته ځکه وایم چې لکه ما وړاندې هم ووې چې هغه تش شعر نۀ وائي (لیکي)، دَ شعر په فن، زبان و بیان بیا په بدیع او علم تقطیع ئې هم لاس بر دے، دَ املا په ټولو ګټ پېرونو، دَ ژبې په ساختیاتو او فرهنګي آهنګونو هم دَ ځنو ډېرو لویو لویو او مقبولو شاعرانو نه زیات پوهېږي او دې سره سره ئې فکري او نظریاتي بنیاد هم ښۀ زوړ او مظبوط دے. دَ خپلې خبرې په تسلسل کښې به یو وارې بیا دا او وایم چې دَ خپل قام او خپلو روایاتو سره ئې بې کچه مینه ده. خپل کلے اولس او ښکلے وطن ئې هم جانان دے خو په دغه مینه کښې ئې دَ هوش، خرد او توازن لمنه چرې هم نۀ ده پرېښې ځکه چې تنقیدي شعور او عمراني بنیادونه ئې هم پاخۀ دي. دَ هر څۀ ښۀ دي په ځای ئې دَ څۀ ښۀ دي او څۀ خراب دي، څۀ پکار دي او څۀ نا، په فارموله دَ یو زیرک انسان په حیث ښۀ رسېدلے دے او دَ یو تخلیق کار په حېث ئې په شاعرۍ کښې دَ دغه شعور رڼا ګانې ځان ښائي. دَ قام او اولس ټولې مسئلې، ټول دردونه، دَ نړۍ دَ منډاټې ګرو منافقانه چالونه او په دې پاکه خاوره دَ هغوي دَ دلالانو مکرونه او فریبونه ورته ښۀ معلوم دي. دَ تېرو څلوېښتو کالو په هیجاني دور کښې دَ تخلیق شوي ادب په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رُخ او مخ هم پوهه دے او دَ تجزیې توان ئې هم لري، ځکه نو پهٔ دغه پوهه، زیرک او روښان فکره نظریاتي قلمکار خبره کولو ډېر اسان هم دي چې مرام او مقصد ئې معلوم دے خو ډېر ګران هم دي ځکه چې هنري توان او فکري الوت ئې دَ زیاتې پوهې او لوستې تقاضه کوي. دَ شاعرۍ سره سره هغه یو ښهٔ فعال سیاسي ورکر هم دے او نن سبا پهٔ سوشل میډیا دَ خپل قام او خپلې ژبې مبارزه هم کوي چې دا کار او زیار ئې پهٔ پښتنو زلمو کښې دَ بېدارۍ او ځواک پهٔ اړوند ډېر ګټور او دَ ستائېنې وړ دے. هغه چې کله ماته "اوښکې مشالونه" کتاب راډالۍ کړے وو نو پهٔ هغې ئې لیکلي وو چې "خپل خوږ او قدرمند نورالامین یوسفزي ته دَ بندي ساعتونو ازاد فکرونه "اوښکې مشالونه" ډالۍ کوم" او زما پهٔ خیال ئې دا دعوه سل پهٔ سل درسته وه ځکه چې دَ زندان دَ تورو تمبو شاته صیاد دَ بلبل وجود بندي ساتلے شي خو دَ هغه روح او سندره نهٔ شي پابند کولے، ځکه خو قلندر مومند هم دَ زندان دَ تورو تمبو شاته دا اعلان کړے وو چې

ے داشنا یاد دَ قفس ورمات کړو
بلبلتونه دزي دي پهٔ کور کښې وشوې

او ځکه زمونږ شاعر هم پهٔ دغه تورتم کښې دا مستانه نعره وهلې وه چې

ے دا زهٔ چُوز چې خدای هما کړم
بیا وُ ما ته لوړ پرواز ځهٔ
دې نظر، پنجو او پَر ته
کوم باتور او کټه باز ځهٔ

دَ ښاغلي شیرین یار یوسفزي فن او نظریه فن زمانه اګاهو هم دَ پښتو ادب سترو ستو ستائېلي او واضحه کړي دي او دا اعلان ئې کړے دے چې دَ هغهٔ دَ فن جمالیاتي او فکري دواړه بنیادونه ښهٔ پاخهٔ او مضبوط دي. دَ خپلې خاورې او ثقافت رنګونه هم لري او دَ پښتون رومانس خواږهٔ هم. خو پهٔ دغه جذباتو او رنګونو کښې ئې دَ خپل قام او اولس دَ ستونزو او راپېښو چیلنجونو نه هېڅ کله هم مخ نهٔ دے اړولے او دغه شان ئې دَ یو ساهو فنکار او قلمکار وظیفه هم پهٔ غوره ډول تر سره کړې ده.

کله چې ګران مشر راجولي شاه خټک صیب دَ هغهٔ پهٔ حقله وائي چې دا زلمے مالیدلے نهٔ دے خو دَ دهٔ دَ شاعرۍ نه دا اندازه لګولے شم چې دے یو ترقي پسند، نظریاتي تخلیق کار دے او هسې پهٔ هوا کښې ئې تخلیق نهٔ دے کړے، دَ تخلیق پهٔ ټولو معروضي لارو راتېر شوے دے او هم ئې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کلاسيک څنبلے او هضم کړے دے، تر دې چې دَ ستر حمزه نه ئې په تخليقي انداز کښې مثبت اثر هم اخستے دے. نو دا دعوه دَ هغهٔ درې واړه شعري مجموعې په ښهٔ ډول اقراروي.

زهٔ چې نن دَ هغه په دريمه مجموعه يو ځغلنده نظر اچوم نو په دې نتيجه رسم چې کهٔ دَ فکر و نظر بنياد او اساس ئې هم هغه زوړ (افغان ګلونه او ښکې مشالونه) دے خو دې نوې شاعرۍ کښې ئې دَ فکر و فن نوې نوې زاويې، دَ هنر او ژانر نوې نوې منفرد لارې او دَ وېنا نوي نوي تازه آهنګونه محسوسېږي. زهٔ چې دَ هغهٔ په دې کتاب کښې په رباعۍ، نظم او غزل نظر اچوم او بيا دَ هغهٔ خوښ زوړ صنف ته دَ هغهٔ ورکړې نوې نوم ســـره ګورم نو زړهٔ مې وائي چې دا دعوه هم وُکړم چې دغه صنف (دربېزه) زمونږ شاعر په حقيقت کښې دَ زړهٔ په زور او مينه تخليق کړے دے او مزاج ئې هم ورته ښهٔ په خلاص مټ جوړ کړے دے.

دربېزه څهٔ شے دے؟ او دَ پښتو ادب په زړو رېښو کښې وجود لري او کهٔ نا؟ نو په دې حقـلـه بـه دومره او وايم چې کله دَ ښاغلي اسماعيل ګوهر "مسکا" چاپ شـوه نو ما دا ليکلي وو چې دَ اســـماعيل ګوهر دَ روح نه چې دَ هائيکوز په نوم کوم درې مصريزه نظمګي راوتي دي، دغه نظمونه په پښتو فوکلور کښې دَ سبلابونو دَ ځهٔ لړې بر فرق سره دَ اګاهو نه وجود لري، هسې هم نظم دَ پښتو خپل او دَ ټولو نه زوړ صنف دے، غزل بيا ډېر وروستو پښتو ته راغلے دے.-زمونږ ټول زاړهٔ (فوکلور هم) تخليقونه واړهٔ لوی نظمونه دي چې فارمېټ ئې دَ يو بل نه بدل دے او چې کله مونږ دَ نړيوال کلي برخه نهٔ وو جوړ شوي نو دَ خپل کلتور په يخ سېورې به زمونږ ماشومانو چې کوم نظمونه تخليق کول او وئيل. دغه اکثر درېزې وې لکه دا چې دي.

وه سپينې سپوږمۍ!
(۱) ستن دې ورکه کړه نرۍ
زما وروور درپسې ګرځي، لکه غشے ليندګۍ

بـــې پښو ازمرے راغے
(۲) بـــې لومه ګډه ئې يوړه
يو ړوند پرې اواز وُکړو چې په کوم طرف ئې اوړه

شکر دے چې شيرين يار دغه زوړ صنف ته نامه هم کېښوده، کهٔ څوک بل څوک دَ دې نه هم غوره نوم ورکولے شي نو بده به نهٔ وي خو دا ساعت مېدان شيرين يار وړے دے.

په تېرو څلوېښتو کالو کښې چې په پښتون وطن کښې کوم ادب (شـعر او نثر) تخليق شـوے دے، دَ قـنوطيت او ماضي پرستۍ ټوک ځادرِ پرې خورېدے او زمونږ اکثرو شـاعرانو دَ نوي ژوند نوي قدرونه او اربنائزيشن کړلے دے.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګو چې دَ نړۍ په هره ساهو ادب کښې ناسټلجیا شته (ډیزرټډ ویلیج او ویلیج بلیک سمتھ) ئې ښکاره مثالونه دي خو زمونږ خبره لږه بدله ده. زمونږ ماضي واقعي چې ډېره شانداره او پرامن وه، په ماضي کښې هم هر څۀ ښۀ نۀ وو، ډېر خېزونه بدلوَل پکار وو. دغه عمل دَ ارتقا په لور روان وو په مزه مزه روان وو خو ناڅاپه چې مونږ دَ نړیوال کلي برخه شو نو دا داسې ده لکه چې شپه په شپه بې دَ پوړو دَ کوټې سر ته وُختلو او په دغه کوټه دَ یو عجیبه جنګ سره مخ شو چې دَ توپو ټولې خلې ئې زمونږ وطن لور ته دي. دَ نړۍ تهذیب یافته قامونه ټوپک په لاس دي سیمې ته وسائلو پسې راغلي دي، دلته ئې دلالان پېدا کړي دي او تخته مشق ئې پښتون وطن او پښتون قام دے. زمونږ په خپله خاوره بدحال دے او جنګ مو هم پېریانو سره دے، دَ "ما په ما وژني" پالیسي روانه ده او استعمار نوي نوي چالونه چلوي. دَ نوې دنیا نوو بادونو کۀ یو خوا زمونږ دَ سماجي ادارو او سماجي قدرونو بنیادونه رانړولي دي او دَ ماده پرستۍ او ځان ځانۍ دېو زمونږ مثبت قدرونه لکه جرګه، مرکه، اشرغوبل، خېر ښېګړه، زغم او برداشت لۀ ستوني تېر کړل، یا ئې لګیا دے تېروي ئې. نو بل خوا ئې زمونږ دَ بچو نه بمونه ساز کړي دي. منم چې دَ پښتون په فطرت کښې مزاحمت شته او دَ خاورې او عزت دښمن خو بېخي نۀ معاف کوي خو دا نن چې څۀ کېږي، ځوک رانه امریکنیان جوړوي نو ځوک رانه عربیان او ازبکان.

پښتانۀ لیکوال دا هر څۀ ویني او ګوري او زړۀ ئې پرې ویني وینې او لمبه لمبه دے. هغه دَ روسي لیکوال خبره چې پښتانۀ شاعران دَ طوفان مارغان دي، تل ئې په طوفان کښې الوت کړے دے، دَ پیر روښان نه تر خوشحال خان خټک، دَ خوشحال بابا نه تر خدائي خدمتګار تحریک تر ادبي تحریک او دَ هغې نه تر دې دمه دَ تاریخ پاڼې ګواه دي چې پښتون شاعر او ادیب په حقیقت کښې په طوفان کښې الوت کړے دے. نن هم زمونږ شاعر دَ دغه کاروان یو متحرکه غړے دے. موجوده صورتحال چې زمونږ په خاوره کومې رویې پېدا کړي ده، په بنیادي توګه ئې مونږ په دربو خانو کښې وېشلے شو. یوه ډله دَ پرون خبره کوي خو دَ نن هر څۀ رد کوي بله ډله دَ نن خبره کوي، ولې دَ پرون هر څۀ کړي، البته یوه ډله داسې هم شته چې دَ پرون، نن او سبا په تړون پوهېږي، دَ پرون ساهو قدرونه او ادارې هم قدروي او دَ نن په لار دَ سبا په لور هم سفر کول غواړي. شیرین یار دَ دغه ډلې او دغه رویې سړے دے. دَ قام وجود، خپله ژبه او ساهو قدرونه دَ سبا په لور دَ نن په لار دَ پرون دَ بنیادونو سره بوتلل غواړي او تر کومه ئې رسول غواړي نو هغه دې لوستونکي هم ولولي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ے
دَ خپل ازاد وطن بـــــہرغ مې پۀ لاس
ستورو سپوږمۍ نه هم پۀ بـره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبــیر ؤباســئ

دَ پښتون پۀ خاوره چې کومه لوبه ګرمه ده، زمونږ شاعر ترې ښۀ پۀ زور او زېر خبر دے. هغه ټول کردارونه هم پېژني چا چې دغه لوبه ګرمه کړې ده او څوک چې دغه اور ته لمن وهي او دَ دې سره سـره هغه دا توان هم او جرات هم لري چې دَ هغه مخونو نه نقابـونه پورته کړي کوم چې دَ پردې شاته دي. لکه ما چې ؤوې هغه خپلې خاورې، وطن او خپلو مقدساتو بـاندې وروک مئېن دے خو دغه لور ته ئې رويه منطقي او اپروچ ساهو دے. انداز او سوچ ئې مثبت (آپټیمسټ) رويه تنقيدي او تر څۀ حده مزاحمتي ده خو فکرئې عمراني بنيادونه هم لري. تهذيبي هم او فني هم، کۀ خبـره ئې دَ درېځو پېل کړو نو دغه درېځې دَ دغه فکري بـنيادونو سـره سـره دَ روزمرې او محاوري بـلها خوارۀ هم لري، دَ طنز و مزاح مالګه پکښې هم ګډه ده، پښتو رومانس او دَ وطن دَ ښکلا رنګونه پکښې هم ځان ښائي او دَ متلونو برمحـل اسـتعمال پکښې معنوي او کلتوري خوارۀ هم را پېدا کړي دي. دَ دې بـاوجود چې پۀ خپل وطن او قام اولس مئېن دے خو دَ تهذيبي نرګسيت نه ئې ترډېره حده لمن بچ کړې ده او دَ خود احتسابۍ او خود تنقيدۍ پۀ لار پۀ ډېر جرات سره را تېر شوے دے، دَ خپلو خبرو پۀ ثبوت کښې ئې څو درېځې وړاندې کوم نو بـيا بـه غزل، رباعي او نظم لور ته ځو.

ے
سـتر ګې مې دوارړه ډکې ډکې شـولې
مابښام دے، ناست يمه دَ سين پۀ غاړه
دَ زلفـو يـــاد پــۀ زړۀ راوربــدۀ

ے
خلکو اسـمان کښې سـيارې ؤنيوې
پښتون پۀ کلي کښې ډېران لاندې کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نۀ دے

ے
دَ ځان او مال دَ حـــــفاظت پۀ خاطر
لاړم تانې خخه مې کور واخســتۀ
ايله بـــاران نه پرنالې لاندې شــوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیلتون ته وایه، څه خپل کار دې کوه
مونږه یو بل وته به بیا ؤګرځو
او به په ډانګ باندې بیلیږې کله

نن هغه ښکلې او هوښیارې جینې
"خبر" چې فقیر ته ورکوو، وئېل ئې:
"ځان په نیستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

بریت او شمله مې په خاطر نه نیسي
حسن په خپله یو طاقت دے، منه!
دَ زور آور او به په لوړه خېژي

تیارې څه داسې رنګله ګورې شولې
چاته تر ځنګ خپله سایه نه ښکارې
غلو خو هم داسې شپه له خدایه غوښته

عقل شعور سره مو ډېر کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دشمني

په مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقات
نه کا توبنه انبار دَ رزق او مال
مګر سپوا له یو مېږې او انسان

د وخت په دوړو هر څه خړ نه دي لا
تابانه مخ پښتنې جو نه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وته غاوره نه شي

دازادۍ، مینې او امن وطن
مقتل مقتل زندان زندان شو راته
خدایه! څه ؤشو او لا څه به کېږي

دَ شب پرستو نه کو څه خطا ده
توراباڼ ګرځي، چرته سر پټوي
دَ سبا ستورے په افق ؤځلید

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرین یار غزل هم ښۀ لیکي، دَ غزل پۀ فن ئې موټے کلک دے، دَ کثرت مطالعې لۀ کبله ئې پۀ ستائل دَ کلاسیک سپورے زیات حاوي دے. دَ حمزه بابا اثر هم پرې کله کله محسوسیږي، دَ خوشحال بابا، حمید بابا، علي خان او کاظم خان شیدا ښۀ قاري هم دے نو دَ پښتو ادب دَ دغه عناصر خمسه دَ ستائل خواږۀ ئې پۀ غزل کښې ځان ښائي. ګو چې دغه ستائل او دغه (ډائیشن) زمونږ دَ کلاسیکي ادب سره زیات موزون ښکاري خو زمونږ شاعر هم پۀ زور جام کې نوي شراب وړاندې کوي خو دا هم دَ ښاغلي شیرین یار یوه ځانته تخلیقي ادا ده چې احساس دَ ادراک پۀ لار مخې ته راغلے دے. دَ هغۀ پۀ دې مجموعه کښې ټول ټال څوارلس غزلونه دي چې دَ دربېزو او رباعیانو پۀ مقابله کښې ډېر کم دي او دې نه ئې تاسو دَ افتاد طبع (رجحان) اندازه پۀ اسانه لګولے شئ. یو څو غزلونو نه ئې څو شعرونه دَ خپلو لوستونکو مخې ته ږدم او بیا نظم لور ته ورځم.

ـــه هغه یار څو جفاکار دے، خو پښتون دے
چې اغیار مې پښې راښکي نو بیا وُدرېږي

ـــه پۀ خاطر د اغیارانو اخګر پرېوځ
چې پۀ ما د یار د مینې نظر پرېوځ
کمتري او عاجزي مې هومره زور کښې
دَانا او د غرور هغه غر پرېوځ

ـــه مړاوې ستر ګې بلا مړې کا
خون آشامې لا مړې کا

هر ارمان نه مې سر پرې کا
ځه! اوس جوړې منارې کا

ـــه ماته دې یادونه زور ګیري ښائي
کورته مې دَ زړۀ پۀ دېوالۀ راځي

پام ګورے لۀ سترګو مې ؤنۀ لوېږي
توی او ښکه لیمۀ وته بیا نۀ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ــه
سترګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سیالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سینه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

ــه
لویه ورشو دَ پښتنو کۀ بې بهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټیکرې، ګړونج ټوټې، جونه تار تاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ سیند غاړه به اوزګاره نۀ وے

تا به زما دَ کامرانیو جنډې هسکې لیدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بلا په کوڅه لاره نۀ وے

ــه
ماته ئې وعده ښه ده
نوې بهانه ښه ده

خدایه! مازیګر ته خبر
داسې تماشه ښه ده

دَ شیرین یار نظم کښې خارجي او داخل دنیا او نني واقعات، قام ته راپېښې ستونزې په ښۀ ډول بیان شوي دي، ګو چې دَ هغۀ دَ نظم عمومي رنګ ساده او روایتي دے، دَ پښتو نظم چې مولانا فضل محمود مخفي ئې رده ابښودې ده او دَ نظم بابا اجمل خټک کمال ته رسولے دے یو مضبوط روایت لري خو دَ شیرین یار دَ نظم اختصار او سادګۍ دغه نظم له تر یو حده ځانګړے انداز او اسلوب ورکړے دے. په لنډو او ساده ټکو کښې ډېر څۀ وئیل دَ غزل خاصا ده خو شیرین یار دا کار دَ نظم نه اخستے دے. ځنې نظمونه خو ئې دَ داخلیت بخرې او درد څرېکې هم لري، لکه دَ تندرونو په شپه "جرات" "څو چې وینم" وغېره.

"اے نجیبه! اے شهیده!" نو مې نظم خپل لوستونکے هم دَ شاعر په نظریه ژوند او هم نظریه فن پوهه کوي او هم ئې په دې حقیقت رسوي چې زمونږ شاعر څومره په لږو او ساده ټکو کښې څومره مؤثر او منظم خیال دَ نظم په چوکاټ کښې وړاندې کولے شي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ــه

دَ پښتــــون دَ چمــــن ګلــــه! دَ دښمن دَ ســــتر ګو خاره!
ســــرداری درنه لوګے شــــه دَ وطن دَ ســــر دســــتاره!

نۀ ډیوه شــــته چې کړم بــــله نۀ ګلان شــــته چې ګېډۍ کړم
دا څــو اوښکې پښتنــې دي دَ تا روح ته بــــه ډالۍ کړم

ملامت درته ټول قــــام دے دَ تا روح ته مې ســــلام دے
اے نجیبــــه اے شــــهیده دَ تا روح ته مې ســــلام دے

"دَ روح کرب" نومې نظم کښې ئې دَ خارج او داخل وصال او اتصال دَ لوستو او محسوسولو وړ دے، وائي

ــه

څو کۀ ســــتر ګې کړمه پټې او زۀ نۀ ګورم یو لــــور تــــه
یا مې غوږ هم هډو نۀ ږدم هرکوم غږ او هر یو شــــور ته

دغه لمس هم پسې شَل کړم او دا ژبــــه هم اوده شــــي
کۀ مې جوش لۀ لاسه ورکړم بیا هم هوش پسې چپه شي

خو دَ روح ســــره بــــه څۀ کړم
هغــــه لاړ او چــــار را بـــایـــه
کنه! دلته او س بــــې وس یې
دَ درد کریکه مې بیا ستایه

زمونږ اکثر شاعران دَ رباعۍ پۀ نوم قطعې او نیمګړي غزلونه لیکي، دَ رباعۍ دَ وزن او بحر لپاره کۀ پۀ عربۍ کښې دَ لاحوه ولا قوه الا باالله مثال ورکولے شي نو پۀ پښتو کښې مونږ څخه دَ خوشحال بابا وېنا زمونږ لپاره بل معیار دے، بابا رباعۍ داسې لیکي.

ــه

راشــــه! ښېګړه دَ ونې ګوره
خپل ځان پۀ نمر کا، بل کا تر سېوره
پۀ سنګ ئې وولې، مېوه درواچوي
خصلت لۀ ونې، واخله اے وروره

شیرین یار هم رباعیانې دَ رباعۍ پۀ چوکاټ کښــې لیکلې دي او دَ خپل فکر ښکلا ګانې ئې دَ فن پۀ چوکاټ کښې دننه وړاندې کړې دي، چونکه هغه دَ "ادب دَ ژوند لپاره" دَ کاروان یو تکړه غړے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے نو دلته ئې هم ژوند او دَ ژوند دَ ساهو قدرونو څنه سترګه ښهٔ پهٔ خلاص مټ کړې ده، البته پهٔ څنو رباعیانو کښې هغه دَ یو روایتي پښتون پهٔ صورت کښې هم رانښکاره شوے دے او دَ بر حقیقتونه ئې دَ یو روایتي پښتون پهٔ انداز کښې رامخې ته کړي دي ځکه چې دَ رباعۍ روایت او انداز زور او پوخ دے.

لکه چې وائي

ـه بد شي لهٔ بدو او ښهٔ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي، مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه

ـه وطن ته راشه، جوړ مرغزار دے
پهٔ للمو دشتو، هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم، زړهٔ مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے، یار سره یار دے

ـه چې کله غوړ یې، دنیا راز غلي
خو چې لړ سپور شې، ټول ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

ـه پهٔ ژړا ژاړي، پهٔ ویر مامور دے
کهٔ څوک مالک دے کهٔ څوک مزدور دے
دَ جدل اور دے، وطن تنور دے
ایره ئې واخله، روغ کهٔ رنځور دے

دا وو دَ شیرین یار دَ رنګونو پیوندونه او زما دَ دغه کتاب پهٔ حقله خیالونه. دا دَ خپل دور دَ یو استاذ شاعر او قلمکار دَ فکر و فن ښکلاګانې وې او دي. څوک چې پهٔ خپله هم دَ ژوند پهٔ ډېرو تیارو او پیچیده لارو راتېر شوے دے، څوک چې ژوند پهٔ دې لړ عمر کښې دَ بلها تودو سړو سره مخ کړے دے. مایوسي او ستړیا چې دَ چا پهٔ کتاب کښې وجود نهٔ لري. څو ځله راپرېوتے دے خو بیا هم پهٔ خپله پا ښېدلے او روان شوے دے ځکه چې دَ باچا خان دَ ژوند او جدوجهد فلسفه باندې یقین لري او هم پهٔ دغه رڼا لاره ښهٔ پهٔ ډاډه زړهٔ روان دے.

دَ شیرین یار دَ ښهٔ ژوند لپاره دعاګو

نورالامین یوسفزے
شاه منصور صوابی
۷ جون ۲۰۱۴

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګونه پېوندونه

شيرين يار يوسفزے

دا کتاب چې ستاسو دَ وړاندې دے، دغه کښې دربيزې، رباعيانې، خاص ډول لنډ نظمونه او څو غزلونه دي. دا واړه تخليق دَ زندان دننه دَ مرګ (پهانسۍ) کوټه کښې شوے دے. دې نه وړاندې زما دوه کتابونه "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" چاپ دي. دغه سره سره مې په چاربېته يو کتاب ګوتے (تحقيقي مقاله) هم ليکلے دے او بل کتاب مې دَ پښتو په "الف بې" شعر، قافيه، رديف، بحر، وزن او رواني ليکلے دے چې ډېر زر به ستاسو دَ وړاندې وي.

دَ رنګونو پېوندونه" دَ کتابت او ډيزائن ګران کار ښاغلي خيام يوسفزي په ډېر اخلاص تر سره کړے دے. دَ مرګ دَ کوټې دننه ما خپل تخليق کاغذ ته سپارلے، بيا مې ترې په موبائل فون عکس اخستے او سمدستي مې خيام يوسفزي ته (چې په سعودي عرب کښې ژوند کوي) دَ اي مېل له لارې ورلېږلے دے. هلته هغهٔ کمپوز کړے او بيا ئې ماته دَ املا دَ سمون لپاره رالېږلے، دَ املا دَ سمون نه ورستو ورته ما بيا لېږلے او هغهٔ ځان سره خوندي کړے. په زندان کښې دَ حالاتو او بيا دَ ليکونو دَ بچ پاتې کېدو هډو څهٔ پته نهٔ لګي.

خيام يوسفزے دَ يو ښهٔ کشر او منونکي په حېث شا مدام دَ زده کړې هڅه کوي او دَ "پښتو ډاټ نېټ" له لارې دَ دنيا ګټ ګټ ته دَ پښتو ليکونه او کتابونه رسوي. دغه رنګ نور بلها ډېر ملګري لګيا دي او دَ نېټ له لارې دَ پښتو ژبې خدمت کوي. نن په فېس بک او دَ سوشل ميډيا په نورو پاڼو کښې هر پښتون ته دَ پښتو ليکونه دَ سترګو په رپ کښې ملاوېږي، ډېر ځنې پښتانهٔ چې دَ پښتو دَ ليک لوست نه نااشنا وُو، هغو هم دَ پښتو ليک لوست زده کړو او ډېر ځنې اوس پښتو کښې خپل تخليقونه هم وړاندې کوي. تخليق، تنقيد او تحقيق سره سره دَ پښتو په املا ډېرې خبرې وُشوې، دَ عام وګړي سره سره دَ نوو ليکوالانو او خاص دَ مسافرو پښتنو ډېره ښېګړه وُشوه.

دغه لړ کښې زمانه چې څومره هم کېدے شونو ما خپل کردار ادا کړے. زهٔ په هغه ټولو ملګرو او خاص په مسافرو پښتنو وياړ کوم چې هرچرته او هر وخت ئې خپله ژبه ژوندۍ ساتلې ده.

په دغه مسافرو او خپل قام، ژبې، کلتور او ادب باندې مئېن ملګرو کښې يو رانه دَ نظم غوښتنه وُکړه، نظمونه خو ما وړاندې هم ډېر ليکلي خو دغه وخت ما فکر کوو چې کوم داسې يو صنف کښې طبع ازمائي وُشي چې هغه هره موضوع زغملے شي او هغه ځنې خبرې چې مونږ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې غزل او عام نظم کښې نۀ شو کؤلے نو چې هغه ته هم ځای پۀ لاس راشي. دغه وخت ماته درېيزه او رباعي پۀ نظر کښې راغلل خو درېيزه مې زياته خوښه شوه، رباعي دَ وزن او بحر پۀ حواله خپل ځانګړے انداز لري چې پۀ دغه اړه به هم خبرې کؤم خو دلته به درېيزه باندې پوره خبره کؤم. ځکه چې دغه ته ډېر خلک هائيکو وائي چې يوه غټه تېروتنه او ناخبري ده. اول خبره به پۀ هائيکو کؤم چې دا څۀ شے دے؟ هائيکو دَ جاپانۍ ژبې شعري صنف دے چې پۀ اصل کښې دَ جاپانۍ ژبې دَ نظم "هائي کائي" دَ سر درې مصرعو نه اخستے يا ساز کړے شوے يو صنف دے. دغه سر درې مصرعو ته به ئې "هوکو" وئيل. دغه هوکو بر خې ته دَ بيل صنف شکل ورکړے شو، لکه څنګه چې مشرقي شاعرۍ کښې غزل دَ قصيدې دَ تشبيب نه راجدا کړے شو او يو بل صنف ترېنه جوړ کړے شو خو دلته دا خبره اهم ده چې غزل هم هغه شکل کښې دے او بيا چې کومې ژبې ته هم لاړ دے نو پۀ خپل شکل کښې لاړ دے، دغه ژبو کښې ئې هم نوم غزل دے او دا يوه خبره هم ده چې دغه ژبو کښې دَ غزل پۀ رنګ کوم شعري صنف نۀ وو نو ځکه ورته غزل لاړ دے. کۀ چرې دغه ژبو کښې دَ غزل غوندې کوم شعري صنف موجود وے نو بيا هلته دَ غزل هډو ضرورت نۀ وو. خو چې مونږه هائيکو ته ؤګورو نو دَ دې معامله جدا ده، يوه دا چې هائيکو پۀ جاپان کښې دَ ۵، ۷، ۵ سپلابونو درې مصرې لري، دوېمه دا چې دَ درې مصرو نظم پۀ پښتو کښې دَ وړاندې نه موجود دے، درېمه نکته دا هم ده چې دَ جاپان هائيکو دَ موضوع لړ کښې محدوده ده او زمونږه درې مصرعيز نظم لا محدود دے.

دَ ۵، ۷، ۵ نمونه — دَ ګلو ځانګه
ځکه څنګېږي هسې
دَ سحر باد دے

ښاغلي اسماعيل ګوهر صيب پۀ خپل کتاب "مسکا" کښې دَ پښتو خپل درې مصرعيز نظمونه (درېيزې) وړاندې کړې دي چې دَ يوولس سپلابونو يو شان مصرعې لري او څلورم وزن کښې دي خو دَ نامعلوم سوب پۀ بنياد ئې ورله نوم "هائيکو" ورکړے دے. دَ دغه نه وروستو بيا نورو شاعرانو هم دَ دوي تقليد ؤکړو او دَ پښتو دغه خپل نظم ته ئې هائيکو ليکل يو سم کار ؤبالۀ. دغه يوه لويه غلطي وه او ده، دا کله هم هائيکو نظم نۀ دے، دا دَ پښتو خپل درې مصرعيز نظم دے چې ما ورته نوم "درېيزه" ټاکلے دے. دا صنف دَ پښتو ادب پۀ تاريخ کښې (دَ جنګي غړونو پۀ نوم) هم موجود دے، لکه دَ مرزا الغ بېګ دربار کښې دَ يوسفزو مشرانو دا وينا.

لکه يې نو داسې وُونه — لاس تړلي خداى درکړي
اوس مو وژنه لکه پښُونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ماشومانو اکثر صوتونه دَ درېِ مصرعو دي یعني دریېزې وي لکه:

توره تو ته! مات دې شه ښاخونه
زۀ درختے نۀ شم
او هرچا درکښې جوړ کړي دي تالونه

"بابُو لالې" هم پۀ درې مصرعو کښې دي . یعنې دا هم دریېزې دي لکه

دَ بالښت لاندې انار دے
دا سې زُوم مو دروستلے
چې نامتو پۀ کندهار دے

دَ دغه نه زیاتې نورې هم بلها بېلګې پۀ لاس راتلې خو دَ دغه سره دا یادونه هم ضروري ګڼم چې دَ ایران او افغانستان پۀ پُوله چې کومه کتبه موندے شوې ده او دَ هغې پۀ حواله دَ پوهانو اندازه داده چې دا څوزره کاله زړه کتبه ده. نو پۀ هغې هم دَ خبره دا دریېزه لیک ده.

نۀ اړیکے یم
نۀ دروغژن یم
نۀ زورکړے یم

دَ دغه سره مونږ ته دا هم معلومه شوه چې "دریېزه" دَ پښتو ژبې قدیمي نظم دے. دَ هغه نورو بېلګو نه دا سې ښکاري چې دریېزه دَ جنګ یا ښادۍ یعنې مهم لۀ کوره راوتلې ده.

دَ جوړښت پۀ حواله به دا خبره وُکړم چې دَ یو هو مره سپلابونو درې واړه مصرعې هم شته او لنډې، اوږدې مصرعې هم شته. درې واړه مصرعې یو وزن کښې هم شته او درې واړه مصرعې دوه یا درې جدا جدا وزنونو کښې هم شته. خو اکثر یوه مصرعه دَ سپلابونو دَ شمېر او یا وزن پۀ حواله بدله وي. دغه نه پۀ آخوا درې واړه مصرعې ازادې (دَ قافیه او ردیف) هم شته. او داسې هم دي چې اوله مصرعه او دریمه مصرعه هم قافیه وي.

دا خبره ما دَ تېرو دریېزو پۀ حواله وُکړه چې پکښې اولسي دریېزې او دَ ماشومانو صوتونه هم دي. دَ شاعر لپاره دا ضروري ګڼم چې هغه دَ وزن خیال لازم وُساتي. نوره ئې خوښه ده چې دَ څومره سپلابونو برابر مصرعې (درې واړه) تړي او قافیه ردیف راوړي او کۀ نا.

داوخت ما خپله هم پۀ یوولس سپلابونو کښې درې واړه مصرعې برابر لیکلې دي او دَ تېرو وزن څلورم دے یعني هره مصرعه کښې هر څلور سپلابه سېټ کښې څلورم سپلاب دروند دے.

اسماعیل ګوهر صیب او دَ هغۀ نه وروستو نورو شاعرانو هم اکثر دغه یوولس سپلابونه بحر او

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم وزن کښې (دَ قافیې او ردیف نه ازادې) دربیزې لیکلې دي.
دَ دغه تقطیع څۀ داسې ده

۱۱ = /// + //// + ////

هر څلور سېلابه سېټ کښې څلورم سېلاب دروند دے. دلته بحر دَ یوولس سېلابونو دے نو ځکه آخري سېټ نیمګړے راغے. دَ پښتو شعر کښې هم آخري سېټ نیمګړے راتلے شي، پۀ عربي، فارسي او اردو ژبو کښې دا کار دَ زحافونو دے. زمونږ دَ پښتو شعر دَ وزن خپله طبعه ده، دَ عربي، فارسي او اردو ژبو دَ عروضو پۀ قاعده باندې دَ پښتو ژبې دَ شعر بحر جوړول او وزن پۀ زور سازول یو غلط او مصنوعي کار دے.
هر څو کۀ دَ وزن دا کار بنیادي طور یو دے خو ژبې او دَ ژبو طبعه جدا جدا ده. عربي ژبه کښې دَ وزن او بحر دَ پاره لفظونه مقرر دي. دَ دغه لفظونو خپل دَ شمېر حرفونه او خپل انداز باندې دَ وزن حرکتونه دي خو پښتو کښې دَ دغه لپاره لفظونه مقرر نۀ دي. داسې لفظونه مونږ لټول او مقررول شو خو دَ سېټ دا طریقه ډېره اسانه ده.
دغه لړ کښې زما کتاب 'شیرین بیان' راروان دے. پۀ دغه کتاب کښې پوره خبره شته. دلته زۀ صرف دومره وَوایم چې دَ پښتو او عربي وزن او بحر محض پۀ دغه سېټونو او لفظونو سره بېل نۀ دي دَ دغه دواړو کار یو دے. دَ پښتو او عربي ژبې دَ شعر دَ وزن بېلګوټ پۀ نور څۀ دے او هغه دا چې دَ عربي و فارسي دَ شعر لپاره دَ دغه مقرر لفظونو راوړل یو شان یا یو ترتیب سره نۀ هم وي. یعنې کله خو دَ یو کلام هره مصرعه کښې تول یو شان لفظونه مقرر شي او کله کله دَ یو کلام هرې مصرعې وزن دَ مختلف سېلابونو یا حرکتونو پۀ بنیاد جوړ کړے شي. (دغه مصرعو کښې چې کوم وزن وي نو هغه دَ مختلف وزن او سېلابونو (دَ شمېر) پۀ بنیاد وي)
لکه دا مثالونه

متقارب:- مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن

رجز:- مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن

کامل:- متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن

متدارک:- فاعلن + فاعلن + فاعلن + فاعلن

اوس دا وګورئ

مضارع- مفاعیلن + فاعلاتن + مفاعیلن + فاعلاتن

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

سريع – مستفعلن+ مستفعلن+ مفعولات

هزج مثمن – مفاعيلن+ فاعلن+ مفاعيلن

ليکن دَ پښتو مزاج دا دے چې وړومبے سېڅ دَ کوم وزن راوړے شو نو ټوله مصرعه کښې به هم هغه سېڅ راځي. کۀ دا سېڅ مونږ "مفاعيلن" واخلو نو ټول پوره سېڅونه به مفاعيلن راځي. آخري نيمګړے سېڅ به مفاعيل يا مفا راځي.

دَ دغه سره به بل لفظ دَ پاره دَ وزن نۀ راوړو. پښتو شعر کښې صرف څلور وزنونه دي.

دَ عربۍ ژبې دَ دغه لفظونو پۀ بدل کښې پښتو کښې دَ درې، څلور او پينځۀ سپلا بونو سېڅونه دي. خو وزن دَ څلورم سپلاب نه وړاندې نۀ شي تللے. وړومبے سېڅ چې دَ څومره سپلا بونو وي او دَ کوم وزن وي نو وړاندې به مصرعه هم دغه شان وي. کۀ چرې مصرعه دَ طاق يا دَ لس او څوارلس سپلا بونو وي نو بيا دا ده چې آخري سېڅ به نيمګړے کېږي. دغه کم سپلاب درونډ او سپک دواړه کېدے شي.

دَ پښتو وزنونه دَ نخښو پۀ مدد سره دا ډول دي.

وړومبے وزن ////+

دوېم وزن ////+

دريم وزن ////+

څلورم وزن ////+

دَ پښتو خپله طبعي دَ وزن لاړ (لکه دَ دولس سپلا بونو مصرعې)

وړومبے وزن //// + //// + //// + ////

دوېم وزن //// + //// + //// + ////

دريم وزن //// + //// + //// + ////

څلورم وزن //// + //// + //// + ////

دَ پښتو دَ طبعي نظام خلاف وزنونه او بحرونه لکه

//// + //// + //// = ۱۲

//// + //// + //// = ۱۲

// + //// + /// + //// = ۱۴

دَ دغه خبرو او نخښو نه دَ عربۍ او پښتو ژبې دَ وزن او بحر بيلګوټ ښکاره شو.

Pukhto.Net پښتو
www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دَ دربیزو په شعري مسئله څو خبرې کوم. پښتو کښې ټپه هم یو قدیمي منظوم شعري صنف دے. دَ ټپې دوه مصرعې وي، یوه مصرعه دَ ۹ سپلا بونو او بله دَ ۱۳ سپلا بونو وي. دَ ټپې وزن څلورم وي یعنې هر څلور سپلا بـه سپټ کښې څلورم سپلاب دروند وي او تقطیع ئې څه داسې ده.

////+////+/ = ۹

////+////+////+ / = ۱۳

ټپه کښې آخر ته دَ "ن" "ه" (نه) حرفونو دَ اضافې او تکرار له سوبه یو دَ قافیې یا ردیف خپل نظام هم په نظر راځي. کله کله دا صرف "ه" سپوا کولے شي. دا ټول جوړښت منظوم دے. او په ټپو کښې ښه پوره پوره شعریت هم موجود دے، دغه وجه ده چې زمونږ دَ پښتو شاعري ټوله منظومه ده او دلته هر منظوم کلام ته شعر وئیلے شي ګنې دَ شعریت یو جدا معنا جوړېږي. دغه وجه ده چې نن کچه او پره خبرو سره آخر ته قافیه ردیف راوړے شي یا لږه بر وزن ته سمؤلے شي او دَ شعر نوم ورکولے شي. بازار کښې دَ "کانو" په نوم هم داسې بلها مواد خرڅېږي.

خو دلته دا ګیله عبث ده ځکه چې دلته خو لا تر اوسه خلک په غزل او رباعي کښې خطا دي. دَ قطعې او رباعي خبره خو لا جدا ده. دَ قطعې او رباعي خبرې نه وړاندې دلته دا ؤوایم چې دربیزه باقاعده منظوم کلام دے او دَ اولسي یا جنګي دربیزو نه سپوا نورو دربیزو کښې پوره پوره شعریت موجود دے او دربیزه دَ پښتو خپل قدیمي نظم او شعر دے.

دغه صنف کښې دَ بیلا بیلو موضوعاتو یو لوی ځای موجود دے. ما خپل ځان دغه کتاب کښې دَ مختلف موضوعاتو دَ راوړلو او بیلا بیل رنګونو دَ پیوند کؤلو تر خپله وسه پوره پوره کوشش کړے دے.

په دغه کتاب کښې رباعیانې هم دي او دَ دغه باره کښې هم لږه خبره کوم. رباعي هم لکه دَ غزل راغلے شعري صنف دے یعنې زمونږ خپل نه دے خو ځښې ملګري اوس دې ته څلوریزه وائي او ځښې خلک په څلوریزه، رباعي او قطعه کښې فرق نه شي کؤلے. رباعي دَ څلورو مصرعو په یو خاص انداز کښې ځانګړے شعري صنف دے چې هره مصرعه ئې دوه دوه ټوټې وي. دَ دې خپله مخصوص دَ بحر او وزن طریقه ده. وړاندې چې زمونږه مقدمینو هم کومې رباعیانې لیکلې دي نو هغه ئې هم دَ عربي دَ عروضو په قاعده یا طریقه لیکلې دي او دَ هغې تقطیع هم په هغه ډول ده. دَ پښتو دَ طبعې سره پوره سمون نه خوري، په دغو کښې یوه رباعي چې دَ لس سپلا بونو ده، هغه دَ پښتو مزاج سره سمون خوري خو هغې کښې هم دربمه مصرعه لانجه جوړوي او دَ پښتو په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

حساب پکښې یو سپلاب زیاتېږي. ما خپل ځان دغه کتاب کښې هم هغه دَ لس سپلابونو رباعیانې لیکلې دي خو تقطیع ئې پوره په پوره دَ پښتو په قاعده ده. او ما خپل ځان دغه له دَ پینځهٔ سپلابونو سېټ تاکلے دے. وزن به هم هغه څلورموي ځکه چې پښتو کښې سېټ کهٔ دَ درې سپلابونو شي، کهٔ دَ څلورو او کهٔ دَ پینځهٔ سپلابونو شي خو دروند سپلاب دَ څلورم ځای (نمبر) نه وړاندې نهٔ شي تللے.

تقطیع ئې څهٔ داسې ده.

۱۰ = ///// + /////
سېټ ۱ + سېټ ۲

دغه ډول وزن بحر کښې غزلونه او چاربېتې هم څو لیکلے شوې دي خو رواج ئې نهٔ دے موندے او زهٔ وایم چې دغه انداز صرف دَ رباعۍ دَ پاره مخصوص ښهٔ دے، دا دَ بل صنف دَ پاره خوند نهٔ کا. دَ موضوع او مضمون په حواله پهٔ دومره ؤوایم چې دغه زوړ جام کښې نوي شراب وړاندې کېدے شي او پهٔ داسې انداز هم چې چاته به او پره نهٔ لګي. قطعه پهٔ پښتو کښې ډېره لیکلے شوې ده او زما نورو کتابونو او خاص "او ښکې مشالونه" کښې ئې نمونې شته. اګر کهٔ ما دغه کتاب کښې قطعې هم ټولې دَ څلورو مصرعو لیکلې دي خو دَ قطعې دَ پاره دا خبره دَ یاد ساتلو ده چې قطعې لازم دَ څلورو مصرعو نهٔ وي. قطعه دَ غزل پهٔ انداز (وزن او بحر) لیکلے شي. څلور مصرعې هم وي او زیاتې هم کېدے شي. دغې ته ټوټه هم وئیلے شو.

خو چې نوم څلوریزه شو نو بیا دا خبره لږه جدا ده او هغه دا چې زمونږ څهٔ شاعرانو دغه څهٔ دَ دربیزو پهٔ ډول لیکلي خو مصرعې څلور لري. (دغه ډول شعرونه محب الله مشواني وروړ هم لیکلي دي)

ے تهٔ دَ خوبونو ښاپېرۍ یې، ځکه
ما درته ټول عمر شوګیر کړے دے
اوس مې پهٔ دې خبره پوخ یقین دے
ستا به پهٔ خیال کښې هم راغلے نهٔ یم　　(محب مشوانے)

اوس دلته سوال دا راپیدا کېږي چې دَ دغه څلوریزو دَ رباعۍ او بیا خاص دَ قطعې سره څهٔ توپیر دے؟ نو رباعي به لازم دَ څلورو مصرعو وي، اوله، دویمه او څلورمه مصرعه به سره هم قافیه وي، هره مصرعه به دوه ټوټې کښې وي خو قطعه به لکه دَ غزل روانه وي، لازم دَ څلورو مصرعو به نهٔ وي دَ زیاتو هم کېدے شي، وړومبۍ مصرعه کښې قافیه دَ شاعر خپله خوښه ده. نوره به قافیه لري.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو تو پیر خو ښېخي ښکاره شوے دے او هغه دا چې رباعي خو هم و دَ وزن و بحر په حواله جدا ده. دَ قطعې بیا ځانله تعریف ؤشو چې لازم څلور مصرعې نۀ لري او دَ قافیو حالت ئې هم بیان شو خو دلته دَ څلوریزو حالت دَ دغه دوارو نه ځان جدا کوي او هغه دا شي چې دا څلور واړه مصرعې دَ دریېزو په شان دَ قافیه او ردیف نه ښېخي ازادې وي (خو دَ وزن او سېلابونو دَ شمېر په حواله پابندي لري) نو ځکه دغه ته هم رباعي یا قطعه وئېل مناسب نۀ دي او هم دغه څلوریزه نوم ئې سم دے او دغسې به مونږ څخه یو بل صنف هم په لاس را شي.

نور په دغه کتاب کښې څو غزلونه دي او څو نظمونه دي. په غزل خو خبره کولو ته حاجت نیشته خو دَ دغه نظمونو په حواله به دا ؤوایم چې دغه ډول نظمونه ما "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" کښې هم ورکړي دي او دلته دغه کتاب کښې هم خو چرې چرې خبره نۀ ده راغلې. اوس به دومره ؤوایم چې دغه ته دې غور ؤکړے شي، دې نظمونو کښې دَ داخل او خارج دواړه ډوله دَ اظهار یو ښۀ ځای موجود دے او دَ اوس په لنډ تنګ وخت کښې دَ کتنې قابل هم دي. دَ پښتو او پښتنو دَ پاره پکښې ډېر کار کېدے شي. دا څو خبرې ما ضروري ګڼلې نو ځکه مې ؤکړې، نور هر څۀ په لوستونکو پرېږدم.

پۀ درناوي

شیرین یار یوسفزے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړومبۍ برخه

دريېزې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیَڼي

شیشَکه ، توره درنه شپه چې لاړه
راغے بد رنګه او بې نُوره سحر
وایه! چې ؤخاندُو، کهٔ ؤژاړُو اوس

دَ ځان او مال دَ حفاظت پهٔ خاطر
لاړم ! تهانې ښخه مې کور واخِستهٔ
ایله "باران نه پرنالې لاندې شوم"

خلقو آسمان کښې سیارې ؤنیوې
پښتون پهٔ کلي کښې ډېران "لاندې" کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نهٔ دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېځي

هغهٔ وې : څکه مې وادهٔ وَنهٔ کړو
کلي کښې طبعې پورې ښځه نهٔ وه
"چې لاس وَنهٔ رسي مېوه تروه شي"

بېلتون ته وايه څه ! خپل کار دې کوه
مونږه يو بل وَته به بيا وګرځو
"اوبهٔ په ډانګ باندې بېلېږي کله"

نن هغه ښکلې او هوښيارې جينۍ
"خبر" چې فقير ته ورکوهٔ وئېل ئې:
"ځان په نيستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅي

برېت او شمله مې په خاطر نه نيسي
حُسن په خپله يو طاقت دے منه!
"دَ زورآور اوبه په لوړه ختي"

ماوې: لهٔ تا مې مال و سر شه قربان
لېلا! زما په خوب او خيال کښې ته يې
وې ئې: سړي دَ شپې ربښتيا نه وائي

بُلبل که نيَت دَ لوى الوت کړے دے
بورا هم بل وطن ته کډه تړي
ګلو تهوپى والا برقعې واغوستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

زما غانتـــول ، زما رَېدي چـــې نِشته
پـــولو ، پتـــو ته دَ کتـــو څۀ پاتې
خدايه! دَ زهـــرو دا اتـۍ ورانـــې کړې

نن ئې دَ زلفـــو خـــړې خنګ جـــوړه وه
دَ مشاطې هُنـــر تمـــام وو پـــرېنه
څکه پۀ ويخه اوس خوبـــونه وينـــم

زما دَ خيــــال او دَ هُنــــر بُلنـــدي
دَ چا تکـــونو بانـــدې هېڅ هم نۀ شي
"آسمـــان پۀ کتـــو کۀ څوک وولي، نو څۀ ؟"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

تياري څۀ دا سې رنګله ګُورې شؤلې
چاته تر څنګ خپله سايه نۀ ښکاري
"غلو خو هم دا سې شپه لۀ خدا يه غوښته"

عقل شعور سره مو ډزې کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دښمني

دَ سيند او بو باندې ډاکه پرېوته
ما ورله خپلې رنړې او ښکې ورکړې
دَ وطن ښکلي دې تارې وهي اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڼې

پۀ ما دې اوردَ مينې پورې کړلو
لا اوس پوکې دَ اسوېلو ورکوې
دا تۀ نو هم خوشۀ دَ کانې نۀ ئې

دَ اصل ۀ نسل نه اِنکار ؤنۀ کړې
تش صفا رنګ بانديې بازي مۀ تره
"رښې اوبۀ چاتې کښې نۀ شاربې څوک"

زيست مو ولقه کښې دَ روزګار کښېوتۀ
بې دَ پېسو نه څوک خبره نۀ کا
دَ حسرت مړې بې کفَنه پراتۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيـځي

ما ته صحـــرا ګـښـــې نـــن يـو ګُل دَ لاله
د ہر زړہ غـــوني شـــان لۀ ســـوخته ؤوي
"موســم هُم يـار دے اوس دَ غـوَرِ لســتوني"

زړۀ کـۀ دي هــر څومـره هُم لـوی دے ګُلـه
خيـــال او نظـــر دي هُم لنډ پـارے نـۀ دے
خـــو! "يو څادر ګـښـــې دوه بربـــنډ نۀ راځي"

نـــن چـــې زمـــا ورو زمـــا دَ وادۀ
البــم کـــاتۀ او ځـــان ئي ؤنۀ لېـــدۀ
وې ئې: نو مونـــړ. ســـره مو ورانه وه څۀ؟

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

لهٔ ساره څُويه دې نور څهٔ وايم
لهٔ ډېره تاوه ئې لمبه لمبه کړم
راشه! لږ خواله کهٔ تو د ېږې چرې

ما ورته وې: پُوندې دې وُچاو دلې
مخ دې چاپېره تېر سري وُنيول
وې ئې: نېستي ، هستي دې لرې سره

ما ورته وې: خداى دې افسر کا بچے
چرته دَ کلي کورپهٔ "ننه" به راشي
هغه پهٔ ننار کښې "ګهرداماد" شو دَ چا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

زما پهٔ خپلو رنو اوښکو قسَم
زما پهٔ کسو کښې ئې عکس پاتې دے
رادې شي يار کهٔ ئې پهٔ خپله کشي

دَ ګاونډ اور ته چې لمنه وَهې
خو خپل کاله ته دې لمبې راولې
"دَ خپله ځانه خو ثوک نهٔ سېزي ځان"

اوس کهٔ پهٔ کلي کښې دې خوښ نهٔ وي ثوک
پر پرده ښېره ورله دُعا ؤغواړه
چې "ښهٔ" شي ورک به شي دَ ښار پهٔ طرف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دريڅې

نن راته ښکلي ډکه لار کښې ؤوې
راځه ! چې سترګې سره ؤجنګوُو
"روشن خيالي" ده هېڅ پروا مهٔ کوه

څو مال او مُلک دَ ټول وطن "لاندې" کړې
رزق تمام دَ ګرد اولس ؤنغردې
دَ حرص نَس به دې لا نور اوږے شي

يا به زما دَ لُغت عِلم کم وي
يا خو لفظونه به مانې بدلوي
پهٔ "آزادۍ" او "ساتون" پوهه نهٔ شوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ اوښکو سیند کښې مې سېلاب راغلے
دَ زړګي ښارئې راله يـــوړو تمـــام
باچا کچکـــول باندې پَتـــرې ؤوهل

نن هغه ښکلې، بې آسرې فقيـــره
خونَــړې سپې چې بده ؤچيـــچله
ناظم وئېل: خبر دے دا "فرېښتلي" ؤشُـو

رېبـــاره! ستا دَ متـــازې نَه شُـو خلاص
ستـــا دَ تګې نه ډک روزګار ختم شـــو
مينه خـــو لاړه پۀ هوا بـــاندې شـــوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

زمـــا کـهٔ اوښکـــې ملغلـــرې وې هُـم
مغرور اشنا پـــرې لاړ، شـــو تېر دَ پاســه
خدای دې دَ چا پهٔ ښپو کښې توی نهٔ کا څوک

پهٔ مخ دَ زمکـــې دغه ټول مخلـــوقـــات
نهٔ کا تـــونبه انبـــار دَ رزق او مـــال
مګـر سپـــوا لهٔ یو مېـــږي او انســـان

دا دَ جنت دَ بـــاغېچـــې ګُلـــــونه
پهٔ کوم ډ یـــران مې پېـــرزو کـــړي کلـه
پهٔ کاغـذونـــو باندې اور پـــورې شـه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دهقان چې سوال ؤکړي باران ؤغواړي
کلال به وائي: خدايه! شين ئې لرې
دلته انسان ته خپل اوقات معلوم شي

بازار دَ سود دومره تود شوے دے چې
دَ ضميرونو سوداګانې کيږي
اوس پهٔ خپل سوري هم باور مهٔ لره

دا هواګانې چې حالونه وائي
دَ آسمان ستوري هم عکسونه اخلي
ماشومه مينه به اوس ښنګ پټوُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

دَ مینې تـار چې مې لا پـوخ نهٔ وو سـم
خپلو نازونـو لـه دې تـال واچـوهٔ
نو اوس جـو تې لرې پهٔ خیـال ورکـوه

هغهٔ وې : دو مـره خشـمناک یمه چې
"هلهٔ و پهٔ پـوزه بـاندې مچ نهٔ پرېـږدم"
ما وې: نو خدای خو دې مئېن کا پهٔ چا

مـا وې: پـولـس ماما ! دا ډزې دَ څـهٔ ؟
"جوړې ، پهٔ کلي کښې جګـړه ؤشـوه"
وې ئې: نَه مړه ! زمونږ غوا لنګه شـوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

وي ئي: مُلا یم خو سخي هُم یمه
اولس ، پولس په دستر خوان مې کوره
ما وي: نو دا څهٔ ستا دَ کوره رائي

زما ککې آخلي اوس عکس اپُوته
یا کهٔ نظام دَ تول فطرت بدل شو
کاغي په پنجو کښې شهباز یوړو . . !

دَ وخت په دُوړو هر څهٔ خړ نهٔ دي لا
تابانه مخ پښتني جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوره نهٔ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

پۀ جار به ؤوایم خپل راز دَ مینې
دَ حق پۀ تور باندې وژلے شۀ یم
پرېږده چې رسم دَ منصور ادا شي

دَ شب پَرستو نه کوڅه خطا ده
تورا بان ګرځي چرته سر پټوي
دَ سبا ستورے پۀ اُفق ؤځلېد

ما دې پۀ ستر ګو کښې یو چاته کتل
زۀ پۀ تول حال دَ دې اسیر خبر شوم
اوس خو عکسونه هُم حالونه وائي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ آزادۍ، اَمن او مينې وطن
مقتل مقتل، زندان زندان شو راته
خدايه څۀ وُشو او لا څۀ به کېږي

آزار مو واخِست دَ جمال او جلال
شال او شړۍ لکه خشاک سوزېږي
مونږه خپل کور ته پردے او رراوړے

خدايه ! ما واخلې يا قيامت راولې
مانه خو دغه کانې نۀ شي ليدے
چې تور کارغان سپينې کونترې وورې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

مُشک مې پۀ دراو پۀ ديوارؤ شيندل
لاړه ، کوڅه مې کړه ترمکه پۀ اوښکو
خو يار مې سور شو لاړ پۀ اس دَ هوا

دَ سپينې خُلې دَ سرو لبانو پۀ نوم
"ما پۀ سپوږمۍ باندې ګلونه کرل"
خدايه ! دا خوب مې بې تعبيره نۀ کړې

دَ ځيګر وينه چې مې ؤسېزله
قام له څو اوښکې مې ډالۍ راوړلې
خو ! ړاندۀ خلک پۀ ډېوو څۀ کوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ اجل کومے مې سندره کړلو
زۀ خو پۀ مړو زړونو کښې ساه راوَلم
چې ما مړوي نو مرګ دې خپله ؤمري

ما چې دې زور ته دَ يادونو کتل
زړۀ ته مې خيال دَ هر تدبير عبث وو
غرق شي سېلاب ته چې بند ونه تړي

راغلې ماوژنې ، نو څه! ؤمې وژنه
مرګيه! ؤلې لاس او پښې دې رَپي ؟
مونږه اوس هاغه پُښتانۀ خو نۀ يُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

خپله قصــاب او دَ موربي څۀ بــاؤر ؟
خپله پۀ ځـــان دَ دې مـرګي څۀ پتـه!
ځکه چـړې دَ لاندې ســـــاه اخلمه

اجَــــله! ژاړه تۀ ، زۀ نۀ ژاړمـــــه
تۀ چې مې ؤوژنې ؛ زۀلا ژوندے شـم
مړ خو هغه شي چې ناموس ئې ورک شي

شـــړې مې څۀ لړه خيــږنه شـــوله
چې دې بيا ستـرګې دا سې سپينې کړلې
دَ دُنيـــا رنګ مې ايله اوس ؤليــدۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ خپل آزاد وطن بېرغ مې پۀ لاس
ستورو ، سپوږمۍ نه هم پۀ بره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبير ؤباسئ

چې خبر نۀ يې پۀ تېر شوي پرون
نو خنګه زده ئې پۀ راتلونکي سبا
دَ نن پوهنې خو ناپوهه کړې لا

تۀ چې بازونه پۀ قفس بندوې
لا ترې مَخُوکې او نوکونه آخلې
بيا دَ کارغانو "بدمعاشۍ" مۀژاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ما وې: دا زلفې دې وي سپورې اکثر
خړې، کښې هغسې ګلان نۀ تومبې
وې ئې: اوس کلې ته سپرلي نۀ راځي

لاړم آسمان ته دَ بخت ستورې پسې
ما وې: تختې نه لړ دَ تخت ځای ته شه
وې ئې؛ نو تا سو خوځۀ هم ؤ خوځئ

دا الوی آسمان پرې تنګېدلے خو، نه
دَ زړۀ دنیا به مې روښانه وے لا
دا سې سپوږمۍ کۀ یو، دوه، درې نورې وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ستړکې مې دواړه ډکې شوُلې
دَ زلفو یاد پهٔ زړهٔ راؤورېدهٔ
مابنام دے ناست یمه دَ سیند پهٔ غاړه

آسمان دے ډک له ښو ښو برخو منم
خو لوی مرام لره به لوی جوړېږي
”ؤري دې دَ بام دَ ګیا خوب نهٔ وینې“

زهٔ دَ سپرلي پهٔ آب و تاب څهٔ کوم
زهٔ دَ ورشو آب و ګیا ژاړمه
دَ شپونکي ځای خو خ̂راره نهٔ شي نیوے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

نن چې پۀ لار کښې مخامخ راغے يـــار
وې ئې: منم ؛ خــو دَ زړۀ حـــال ؤوايه
ســترګو مې وې ، خو پکښې اوښکې راغلې

ما چـې زاهد پۀ مېخانه کښـــې ؤليد
پۀ خپلو ستـــرګـــو مې يقـين نۀ راتلو
ســاقې وې: پوه نۀ شـــو دَ ورځې راغے

زلفــې ئې تاو خورې دَ رخســـارو پۀ سر
ستـــرګې ئې سرې ، بـانـه ئې برند دي اولاړ
چې نن به څــوک دَ قـتل وار تېـــروي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

بُلبُل په ماته څانګه ناست ژړل ئې
"سرې خولې غوټۍ مې څۀ په هير لاړلې"
چې دَ ښار خلقو کفنونه ګران کړل

کۀ خپله ښځه دَ چا حُوره وي هُم
پردۍ بدترې نه ابتره ښکارې
ښې ښې مېرمنې لاړې وينځې شولې

مُتهې زما پرتې دَ بل اُوږو ته
پۀ ما چلېږې ګزارونه کوي
دَ وخت پۀ دې جبر به څنګ نۀ ژاړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

څوک ئې لۀ ځانه پـــرېکـــوي چرې نه
البـــــتـه خُـــورږ مُتـہ پۀ غـــارہ کـــړي لا
زۀ چې رنځور شـــــومنو تا پرېښـــــودمه

يو څوک خوشحـــالـه وو چې لُور ئې وُشـــوه
ما وې: څۀ! ښه ده جهالت ختم شـــو
هغه وې: مـــړه! اوس بـــه روغه وُشـــي

زمونـــږه سیند ته یوې شپــــې له راشـــه
چې دَ چَـــــړونو او چَـــرو پۀ ژبـــه
واورې! چُپيا کښې دَ فطرت سنـــدرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

شمع محفل ته چې رڼا ور بخښي
دَ دې په ځان باندې خپل څۀ تېرېږي
دغه یو سوچ کله چا کړے نۀ دے

څو کۀ ښاغلي اتلان غوارمه
مګر دا خوني هغه خوني نۀ دي
"دَ کارغۀ جالې نه خو باز نۀ پاڅي"

راځه! دا خپلې دَ هُنر خبرې
مونږه دَ وخت لوی عدالت ته پرېږدو
تاریخ پۀ خپله دے بې باکه مُنصِف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپئیڅي

کوتوال چې پورته شـــو او ښارئې لوټ کړو
دې ته قاضي "پېشکي ساتـــون" ؤوئېل
دَ ضــــرورت دَ نظــــريې صدئ ده

جُمات له غُســـل ئې په وينـــو ورکـــړو
خپلـه ئې ځـانله په صُبـــا ؤلامبـئـل
چا وې "ســـيّد" دے دَ وخت لوی صوفي دے

خپلـوي ، دوســـتي خو دَ وجُود په قـــدر
هســـې چَتـې ګيلـې مانې مهٔ کـــوه
پهٔ ماندګئ کښې خو خپل ســـبورے تښتي

www.pukhto.net

درېځې

دَ ځوانۍ زور کچه توبه نهٔ مني
واعظه ستا واړه کړان عبث دے
اوبو ته بند دَ شګو نهٔ تړي څوک

دَ مازیګر شفق دَ سیند پهٔ غاړه
او دَ چېتر "ترتر" کښې تال دَ بوډۍ
غواړي زما او ستا دَ مینې پېوند

وریځې غړوسکے راشي پهٔ نمر
دَ رڼا وړانګې ترېنه خیره وَهي
زلفې پنډ پنډ پهٔ مخ عبث اړوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڼي

کۀ خلۀ دې چُپ او ليمۀ بند ؤساتې
خو دَ زړۀ راز به دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ ورمو پۀ ژبه

زۀ ګوته بره ثُريّا ته نيؤم
دَ هغۀ سترګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې به وينې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غماز نه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

آســمــان کښې کورم دَ وريځ غرو سـکي ته
زما دَ يــار پکښې تصويــر جوړ شــوے
خدايه ! اوس بــاد لهٔ کــومې رامهٔ ولې

صبا چــې راشـي دَ قـفس پهٔ لـوري
زهٔ تــرې پُښتنــه دَ ګُلشـــن وُکــړمه
سترګې ئې ډکې شي؛ ګــويانه نهٔ شي

چې لـور پهٔ لـور ورله حــالُــونه وايي
هغـــې صبا له بې تپـــوسه څښـــې
ماله پهٔ تَشـــه خلهٔ قسم راکـــوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

کهٔ خلهٔ دې چُپ او ليمهٔ بند وُساتې
خو دَ زړهٔ راز به دې پټ پاتې نهٔ شي
دَ ګلو حال وي دَ ورمو پهٔ ژبه

زهٔ ګوته به ثُريّا ته نيوُم
دَ هغهٔ ستر ګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې به وينې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ ماتمنګي نه آواز روغ نهٔ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

واده ، اختر کښې دَ رشتې په غرض
هغه په ځان چې سپين پوډر ؤمخي
ته ورته ښې تورې چشمې واچوه

دَ موزيکې نه ځانته کيته غوَره
طمعې ، آسرې نه خپله هڅه ښه ده
دَ بل څادر باندې څوک مُلا نه تړي

تکے دَ شکې ځل ډنډوکے کښې
اوبږے بکيانو وَته ببرې وايي
په سخت ساعت شي نظر کيرې بيرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

کــــوځې ، چنــــې مې بـــــلا ؤکتلــې
ځان مې یو چـــرته هم پېدا نۀ کـــړلو
دا تور دَ تا پۀ ســـتر ګـــو پورې نۀ شــي ؟

دا چې لۀ ځانه ســتــوري اور وا خِســـتو
پۀ شپه دَ بـــــر آســمــان نه ؤلو ېـــدلو
دۀ ســتا جبـین بــانـدې سُور ټیک ته کتل

هغه حُجـــــرې او هغــه خُــونې دي خـــو
دَ ســیالۍ ســتر ګـــې پۀ چا نۀ خوَږېږي
دَ ښو ځوانانـــو میاندې بُورې شـــولې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ چا دَ سترګو او بارخو پۀ مينه
کله نرګس، کله لاله ښکلوم
ذوق دَ جنون مقام ته ؤرسېدو

شپه ده، مېره ده، وائيم ستورو وَته
ما ته دَ يار دَ حَرم لار ؤښايئ
وائي ګرېوان کښې دې خپل سر ننه کړه

مخ دې چمن، لب او رُخسار ګُلونه
دَ خط او خال بُلبلان ښايي سره
خو دا دَ زلفو کاغې "شې" کړه ترېنه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دربانديې سپورے دَ اقبال کؤمه
زۀ يم هُما ، اوربے شاهين خو نۀ يم
لکه کونتره چې اوتره شولې

ستا يو خبره مُعتبره نۀ ده
خو زۀ ګُمان خپل بدؤلے نۀ شم
خبر دے راځه ! هغه زړې نوې کا

پۀ اژدهام کښې دَ خود سره رامبل
پۀ تېل ماتېل کښې دَ بې واکه وږمو
دَ خيال پۀ تال وهم جُوتې دَ وصال

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيڅي

دَ حد نه هُورته ربر بدلي کۀ يُو
چې دَ پښتو جنډه مو هسکه ربي
پۀ ننګ او پت به مو پښت پښت نازېږي

تنکي تنکي پۀ ښکلا سيال ګلونه
ځي بل دِيار ته آب و ګِل پۀ خاطر
څۀ مو سپرلے، څۀ آبادي دَ وطن

زما کمے به دې محفل کښې وي تل
پۀ غېر غماز به خوا پوره دې نۀ شي
دَ ټاټ پېوند به خمل کښې چرته لګي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیزې

پۀ یــو ګُلشــن بـه لمبې پــوري نۀ وي
ګُل او بُلبُـل بـه خـوند لۀ ژونـده آخلـي
کۀ دَ بـــارودو کارخانې بـنــدې شــوې

دَ خپل ارمـــان ځلـي ته اودرېــــدمه
اوښکې ، سلګۍ مې ضبط کښې پاتې نۀ شوې
خپل مسیـــحا چـــاته قـاتِل دې نۀ شـــې

دَ پــــارُوګانـــو هُم آبــــا یئمه خـو
ستـــا پۀ کمڅیـــّو مې قابــــو نۀ راځـي
پۀ ښـامارانــــو اُودې نۀ چلېــــږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ذوق ئې دَ مرګ لۀ خوبه پورته کړلو
ستا دَ پانزېب او بنګړو شور ته سلام
راګُونه پر برېده چې پېسې ؤګټې

ما درته وې زلفې دې مۀ راسپړه
ورمې خوډېرې چُغل خورې وې نو
کلي پۀ کلي ډنډوره جوړه ده

لب او رُخسار ته دې لالونه ايرې
دُرشهوار دې تر غابنونو خجَل
ګُتو ته هسې تَش شوَلې اَچوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

دَ بــــر بتــوَر پټکــي شــمله او جــرګه
کنـــډر حـجره دَ سـیالۍ څۀ جـوګه کړي
چې دَ پُښتــو خُـــونه میراته شـــؤله

پُښتنـــې خو بندې ننګ او پت نه ډ کـــې
لۀ سـره تبــرې وي دَ ورونـــو پۀ سـر
خاورې شـــه! خاورې چې وي ګرانې پۀ چا

تبـرے ، جفا ، خَشـــم او مکـــر ، فـــرېب
پکښــې بـه یـو راســــره ؤنۀ منـې
یـــاره ! "خپل عیب دَ وولو مینځ وي کنۀ"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېيڼې

دَ اصل ، نقل مانـــــي مۀ لټـــوه
دَ حق ، ناحق پته هم کـــرانه ده اوس
دا دَ "لېبل او اشتهـــــار" صدئ ده

کڅـــو ته ستا چې غلے غلے کڅم
ورک شوے ځان ګورمه غل خو نۀ يم
دا دَ بانــــو سپاهيان دي پوهه کا لږ

دَ تَبـــر مارو مُټـــې شلې شه چې
ښاخ ئې دَ بېـــرې هڅو پرې ښبـــودو
ما به دَ تـــال لوئې جـــوټې ته کتل

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيڼي

ستا دَ عزت او دَ ناموس پهٔ خاطر
ما چې دَ ځان نه بنجاري جوړه کړې
خو ؤلې سترګې اوس تهٔ نهٔ تورَوې

دَ خَلْق پهٔ واړه وسائلو باندې
څو اژدران خپله سينه اچَوي
ترڅو به ژوند دَ مرګ لهٔ خَوْلې شوکوُ

مونږه دَ پوهې طرفدار يُو مګر
تګې بړګې ته خو تعليم نهٔ وايُو
داړې ته واچوي آستر دَ قانون

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڼي

دَ چا پهٔ وَس او تدبير نهٔ يُو ايسار
نهٔ خو ناپوهه، نهٔ کمزوري يُو مونږ
خنډ دَ اصلاح يو تت اُميد ؤګنه

هر استعمار خپل دلالانو باندې
دَلې رنګ رنګ عنايتونه کړي
دا ځېنې برخې آسماني خو نهٔ دي

پهٔ بخششونو دَ اورنګ پاللې
پهٔ خطابونو دَ فېرنګ ښاغلې
مونږ نه ناره دَ "زنده باد" غواړي..!

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

دَ خوارۍ حد مې تمام کړے باندې
هېڅ یو اینځر به مې کیکر نۀ شي خو
کۀ لۀ آسمانه مې کمے رانغے

دَ دیدن "خبر" دغه دے ؤرمه ځمه
دَ غمازانو خوۨلې دې وازې اوسي
ګډا دَ سپو پۀ غَپا نۀ جارووځي

مدام چې حُسن دَ تخلیق ستائیمه
دغه ده مدحه دَ خالق دَ قدرت
ځم حقیقت ته دَ مجاز پۀ لاره

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

حق او انصاف دَ توازن تر ډکه
پسې فطرت او بیا دَ حُسن مقام
ورستو طاقت او آخر اَمر مُطلق

يار ته زما په سترګو ؤګوره لږ
چې خپل ګُمان دې په يقين بدل شي
دَ حُسن ذوق ته به فجُور نۀ وايې

درُشت خوبي خو ئې جوهر دے لکه
زما په ډېره ژړا اُف نۀ کوي
دَ کاڼې زړۀ په اوبو نۀ پستېږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼې

ستـــرګې مې ډکې وې ما توی نۀ کړلې
تَله ، پارسـنګ ، او پېمانه چې نِشــته
دُر په صدف کښې هم بــند پاتې نۀ دي

ستـا دَ بـار خـــو نازکـي دا رنګله ده
دَ خـولَو ځاځکي پـرې هم نۀ شـــم کتے
دَ زړګـي آه ځکه قابـــو کښـې سـاتم

هغې زما دَ دیــدن شـــوق وَتـه چې
نــن دَ جمـال دَ ذوق جنـــون ؤیېـل
پۀ محبت بـانـدې بــه ویـنـا ړمه اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزې

پهٔ کارې وارې کرېوان نهٔ یمه خوښ
خو دَ ابکارو دَ خندا لېونے
آباد سحره! دُعا ماته کوه

زما پهٔ خون دومره آواره شؤله
لوړه، ژړوره ئې تر پامه هېڅ ده
مخه دَ زور یوه بلا نهٔ نیسي

ښه او نا ښه بدې کښې نهٔ وي کوره
بیا هُم چې خوامخوا پښتنه کوې
دَ تنګ نظرۍ نه تنګ دستي غوره ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

ملک دَ پښتو دے ، سر پهٔ ستر ګو منم
خو دَ موقعې محل دا دومره لحاظ؟
چې پهٔ يقين باندې ګمان غالب شي

دَ نظر ورانګو مې تيارې غوڅې کړې
ستا دَ چار ګُل غمے هُم وَبر يښېدو
ستورے اوس زېړے دَ سبا راکوي

دَ خپل ښائېست دَ آب و تاب پهٔ خاطر
کښئو زما ته سپېلني لوګے کړه
آئينې عِجز نه حېرت اخېستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

ژوند بــه پهٔ خوند او وقــار ځهٔ کوي اوس
چې پهٔ بـــازار لکه غلام ارزېـــږي
دا لوبــه جوړه کړه هم ژوو خپله

چې فلسفه کښې شي ناکام فلسفـي
نــو لېــونے شــي او تې بــوتې وايي
پهٔ عامه پــوهه دې خوشحــاله کــړ ځه

پهٔ تصوف کښــې چې خطا شــي صوفي
نــو دَ الحاد پهٔ کــړو وړو ســـر شي
ساده ایمـــان باندې شاکــــره اوسه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوېمه برخه

رباعياني

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

بد شي له بدو او ښه دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بويه هغو نه

موسوم په سادوي دَ لارې مَل کا
چې ياد په غلوي له ځانې بيل کا
ډيوه دې بله دَ خپل شعور کا
دَ ژوند په لاره سهل مزل کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

څنـې دې سـپـورې رنګ دې تک تور دے
وضع دې ورانــه ګـړوډ دې کـور دے
څـوبـې همت ئې نـو بـې قـدرت ئې
ژونــد لهٔ يوســا دې لهٔ بلـه پـور دے

وطـــن ته راشـــه جـوړ مرغـــزار دے
پهٔ للمـو، دشتـــو هم اوس بهـــار دے
چــې ورته ګــورم زړهٔ مې پســخېــږي
ګل خـوا ته ګل دے يـار ســـره يار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

زيــــږمازيګــــر کښېږ دَســــيند پۀ غــــاړه
ساقــــي مُطــــرب وي راســــــــــــــــــــه دواړه
بــــــــــــد پامي تــــوله وي ښېږ وَ لاندې
لاس پـــۀ نـــامـــه وي خـــــوښـــــي اولاړه

دا کـــروَنــــــده چــــې دَ هــــريــــو ګُل کـــړم
پـــرېنه سمســـور بـــه دَ تـــا کـــاکُل کـــړم
ګُتـــــــــــــه پۀ خلۀ بـــه درتــــــــــــه سنبُل کـــړم
ستـــــا پۀ ثنــــا بـــه هــــريــــو بلبُل کـــړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

دَ ژوند پهٔ سر مې غمونه پنډ دي
دا چې مې سترګو کښې اوښکې ډنډ دي
کهٔ وخت ایسار کړم کهٔ بخت بېدار کړم
نهٔ مومم ښاده دې له بس شنډ دي

څومره چې وُسوُم زړهٔ ئې لا یخ شي
زما پهٔ آه ئې ځکه اَخ اَخ شي
پهٔ ډک محفل کښې داسې راشا کا
غوړي چې ماته ناخوالي مخ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

څۀ پۀ سُرور یم څۀ پۀ سرُود یم
نۀ پۀ خپل سُوداو نۀ پۀ بهبُود یم
خلک دَ نبشت نه هم خپل ځان بُود کا
زۀ شتۀ وجود کښې نیست او نابُود یم

پۀ ژړا زاړي پۀ وير مامُور دے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
د جدل اور دے وطن تنور دے
ايره ئې واخله روغ کۀ رنځور دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

کۀ نۀ څۀ پلورې او نۀ څۀ پېرې
بیا هم لګیا یې ګوتې دې شمېرې
یو ذره غم وي پۀ ځان ئې غر کړې
واړه ښادۍ کړې دَ تا نه هېرې

پۀ توره شپه کښې دَ آسمان ستورې
پۀ سپین جبین دې سور ټیک ته ګورې
نرۍ خوَله دې پۀ بارخو ښورې
ځکه خو پرخه پۀ لاله وورې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

ژوند نه خوند لاړ دے هسې دوران دے
خلک تول وړے تش سود او زيان دے
دود و دستور ځۀ خپلوي، دوستي څۀ
پت او الفت خو تش پۀ ژبان دے

لږ رابهر شه لۀ خپله ځانه
چې څۀ خبر شې لۀ درست جهانه
قدم بوسي به دې بحر و بر کا
خو زړۀ دې لوی کا لۀ دغه تانه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

غــرِ دَ جرس دے وختِ دَ پاڅُون دے
دغه خُوَځَښت خو دلوی ژوندُون دے
مُرغ او مُـــلا هم کــرے آذان دے
دَ مرګ پهٔ خوب لا اودهٔ پښتــون دے

دا چې بـــې نیـــازه لهٔ زهٔ او تهٔ یْم
پهٔ زهٔ کښــې تهٔ ئې او تـهٔ کښــې زهٔ یْم
داســـې زما چې ځېګـــر او زړهٔ ئې
ځکـــه دا ســـتا پهٔ لب و لبمــهٔ یْم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

بيا نوبهار چې په باغ و راغ وي
ساقي، مُطرب وي چنګ و اياغ وي
قاضي که ايښے په کربنه سر خپل
شيخ به تسليم وي جوړ به فراغ وي

رښا دې بيرته ښکاره اثر کا
چې تُورې شپې ته کړه په سر کا
رنګ او نور داسې سره پيوند شه
دَ سيالۍ ډک چې دَ ژوند سحر کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

حُجره ، جمات دے کنډر ، که کور دے
لمبه لوګے شو بل پرېنه اور دے
روڼي دَ ممات ئې خلکو ته روڼ کړو
مخ دَ حیات اوس دومره تک تور دے

چې سره ناست یُو زهٔ او یار دواړه
دَ رنګ او نُور شپه دَ رود پهٔ غاړه
لهٔ هسکه ستوري پټ پټ راګوري
دَ غر پهٔ سر هم سپوږمۍ اولاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

دَ بد مرغيّــــو هــريــو شبـخُـون ته
چې يـو لښکر شـي ګران دي پښتـون ته
دَ ورور پهٔ لاس کښې دَ ورور ګرېوان دے
څنګـه به سم شي دَ زيست سمـون ته

دا ګـرزدَ تنـدر نهٔ دَ آسمـان دے
خپلـه سـبزلے مونږ خپل آشيان دے
ذره ګـرم نهٔ دے کاتب دَ بـرخې
دَ ځـان دُښمن مو پهٔ خپله ځـان دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

چې کله غوړ يې، دنيا رازغلي
خو چې لږ سپور شي تول کنه تللي
دغه دنيا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکيه کا، هغو ژړلي

قدرت طاقت به نور څومره غواړي
په قرقره به تر کومه وياړي
دومره دې زور وي دغه دې زغم وي
چې نوک دې خوږ شي نو ورته ژاړي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

ګورې کرکنې،   غوارې ممانې
خو ښندوې تهٔ،   اوچې بکیانې
لا دا منم چې،   پهٔ لاس به درشي
اربړې ترُشې،   څو اوچې پانې

پردي مالونه،   پهٔ خېټه نغارې
لوی لوی ملکونه،   پهٔ واک کښې غوارې
حرص څهٔ دومره،   ړوند او بې حِس کړې
خپله پهٔ ځان اوس،   خښوې دارې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

در یمه برخه

لنډې نظمونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ تندرونو په شپه

پۀ نوم چمن کښې پاټه، ځانګ نۀ لري
دغه تنکۍ، ښکلې معصومه غوټۍ
وي بې آسرې، خپل مور او پلار ئې نۀ وي
لکه وړه يو څوک يتيمه جينۍ

دا تکه توره بلا شپه چې راشي
ډکه درنه وريځ راؤچلېږي
اسمان کښې واړه تندرونه هم چې
لۀ زوره ؤپړقېږي، ؤډزېږي

وايه! نو اوس دغه معصومه غوټۍ
کومې سائې، کومې تنې له ورشي
لکه ماشومه، بې آسرې يتيمه
پۀ دغه وخت دَ چا سينې له ورشي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

جرأت

راته ؤکړه یو نظر
سر تر پایه سراسر
لکه زهٔ یم لوغړن
بل به نهٔ وي یو بشر

نهٔ اختیار لرم دَ دم
نهٔ مې واک شته دَ قدم
دَ اظهار معصوم خواهش
ستا پهٔ رحم او کَرم

دا بندي یم کهٔ ازاد
دغه داد دے کهٔ اهداد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

احساس او ننګ

هغه شپه چې مې درد پام کړو
هر ستم دَ خپل جانان ته
دواړه سترګې شوې راډه کې
بیا مې ؤکتل آسمان ته

بس ! یو آه مې لهٔ خلې ؤخوت
پهٔ آسمان کښې سره لمبه شوه
ښکته زمکه هم لهٔ ویرې
بورښېدله زلزله شوه

خو ! دې وینې بیا پهٔ دَو کړم
پهٔ اجل ئې پېرزو نهٔ وو
زر زر لاړم ورله خوا له
خو جانان پهٔ خوب اوده وو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

څو چې وینم

بــــل یو هیڅ پهٔ نظر نشـــــته
پهٔ کوڅه او پهٔ بـــــــازار
یـــو مرکے دے چې ئې وینـــم
ســـــینه چاک کړځي اوار

یو زندان دے، بــل مقتل دے
کـــهٔ ذا کلے دے کـــهٔ ښــــار
هم حـــــجره هم پهٔ جمات کښې
جـــوړ یـــو درز دے دندوکــــار

نهٔ اختر شــــته نهٔ شوقـــــدر
نهٔ مېلې شـــــته، نهٔ څوک یار
در پهٔ در خاورې پهٔ ســـر بـــه
څـهٔ ژونـــدون وي څـهٔ روزګـــار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

اے نجیبه! اے شهیده!

دَ پښتون دَ چمن ګُله!
دَ دښمن دَ سترګو خاره!
سرداری د رنه لوګے شه
دَ وطن دَ سر دستاره!

نهٔ ډیوه شته چې کړم بله
نهٔ ګلان شته چې ګېډۍ کړم
دا څو اوښکې پښتنې دي
دَ تا روح ته به ډالۍ کړم

ملامت د رته ټول قام دے
دَ تا روح ته مې سلام دے
اے نجیبه! اے شهیده!
دَ تا روح ته مې سلام دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ روح کرب

څو که ســــترګې کړمه پټې
او زهٔ نـهٔ ګـورم يـو لــور تــه
يـا مـې غـوږ هـم هـډو نـهٔ ږدم
هر کوم غږ او هر يو شــــور ته

دغه لمس هم پســــې شَل کړم
او دا ژبــــه هـم اوده شــــي
کهٔ مې جوش لهٔ لاســـــه ورکړم
بــــيا هم هوش پســــې چپه شــــي

خو! دَ روح ســـــره بــــه څهٔ کړم
هغـــــه لار او چـــــار رانبايــــه
کنه! دلته اوس بـــــــې وس يې
دَ درد کريکه مې بـــــيا ســــتايه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَور

هغه سترګې چې ئې سرې دي
په جهان ئې ملازې دي
هر څو اخلي ازارونه
دعاګانې ورپسې دي

مونږ به خوار لۀ درد او مينې
هر ارمان مو وينې وينې
بې وسې مو اتبار وو ړے
دَ هرچا دي سترګې سپينې

دا دنيا ده، دائې کار دے
دغه وخت، دغه روزګار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

پښتون زلمي ته

پهٔ شعور بـاندې بـينا شـه
دَ دسـتور ښخه آګا شـه
ننګ او پت خپلـه ښـوه کـا
او الفت هم سـرو پا شـه
پـهٔ میړانـه او غیـرت کښـې
تهٔ دې یاد لکه پخوا شـه
آزادي کـهٔ خپلوا کـي ده
تهٔ پهٔ دواړه سـرفدا شـه
نـهٔ هنر دے او کـهٔ علم
پکښې لاړ ترانتها شـه
کـهٔ خرد دے، کـهٔ جنون دے
پهٔ خپل ځای پکښې یکتا شـه
ځان خبـر لهٔ خپل پرون کا
او بـیا زده دې لهٔ سبا شـه
مفکر شـه، مصور شـه
هم عمل او هم سـودا شـه

هم الوت شـه، هم رفعت شـه
تهٔ هما او تهٔ سـما شـه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثلورمه برخه

غزلونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

لو يه ورشو دَ پښتنو كۀ بې بهاره نۀ وے
ښكلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټيكرې، ګړونج ټوټې، جونه تارتاره نۀ وے
زمونږ دَ كلي دَ سيند غاړه به اوزګاره نۀ وے

لكه ما شوم به كټورو پسې لاس نۀ جګوم
خو سپل دَ زانو دې آسمان كښې بې قطاره نۀ وے

زما دَ زړۀ كالۀ ته ګوټ داسې ممكن خو نۀ وو
كۀ ستا نظر سره زما دَ ستركو لاره نۀ وے

چا به زما نه دَ لالا ګلونه څنګه رېبل
داسې كۀ زۀ پۀ خپله خاوره بې اختياره نۀ وے

تا به زما دَ كامرانيو جنډې هسكې ليدې
زما دَ ژوند كۀ دَ بلا پۀ كوڅه لاره نۀ وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پهٔ تحویل دَ توره شپه خنګه خطا ځم
پهٔ دستور دَ دې وطن څومره وېریا ځم

دَ فنا دَ پروانې تحریر ته وایئ
پهٔ دا لاره به وجود ته دَ بقا ځم

دَ اجل کومے همواز دَ ژوند پهٔ لار وي
زهٔ خود سر دَ زمانې پرې خامخا ځم

ما دَ ګلو غنچه ؤلیده کاکل کښې
اوس دَ خیال پهٔ یو جوته تر ثریا ځم

څو پهٔ ما دَ یار دَ سپوري وږم لګي
پسې زهٔ به دَ خپل وَس تر انتها ځم

اوس دَ کلي نغارچي وته ناري کړهٔ
نن دَ یار دَ زړهٔ کالهٔ وَته افشا ځم

مګر جنګ دَ هغه سترګو سهل نهٔ دے
څو پهٔ داسې سره دَ ګردې پښتونخوا ځم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ماته ئې وعده نښه ده
نوې بهانه نښه ده

خدايه! مازيګر ته خَير!
داسې تماشه نښه ده

هسې جرس غږ. پسې
تللې قافله نښه ده

ستا همنوايي.سره
دلته يو ټپه نښه ده

ياد شو لکه بل مشال
ډاډ اوس بدرګه نښه ده

اوس راځه! خوبونو کښې
خلکو ته پرده نښه ده

ياره! وضع، قطع دې
ښکلې پښتنه نښه ده

رِند دې مَېکدې ته ځي
مونږ. لره حجره نښه ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

مړاوې سترګې بلا مړې کا
خُون آشنا مې لا مړې کا

هر ارمان نه مې سر پړې کا
ځه! اوس جوړې مُنارې کا

زما کسُو چې برعکس کړې
نورې ماتې آئينې کا

ښۂ لۂ به نۂ غوارم خو راشه
لرې بند دَ خلکو ښۂ لې کا

مُقدم پت او اُلفت دي
نورې وروستو تقاضې کا

شيرين يار دې ښې ستايې
بلاګانې وريسې کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې پهٔ مونږه باندې سرهٔ راځي
ستا دَ اننګو زړهٔ له چې څهٔ راځي

ما ته دې يادونه زور ګيري ښايي
کور ته مې دَ زړهٔ پهٔ دبوالهٔ راځي

خلک به پهٔ شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلهٔ راځي

تا به دَ نظر غبږه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته لهٔ ليمهٔ راځي

پام کوره! لهٔ سترګو مې ؤنهٔ لوېږې
توی اوښکه ليمهٔ وته بيا نهٔ راځي

سترګو دې پهٔ رَپ کښې قيصه ختمه کړه
اوس به عيادت له خلک ښهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـهٔ خاطـر د اغیارانـو اخګـر پرېـوت
چې پـهٔ مـا د یـار د مینې نظـر پرېـوت

کمتـري او عـاجزي مې هومـره زور کښـې
د انـا او د غـرور هغـه غـر پرېـوت

دَ نُور شمع چې جلوه شوه ، ډک محفل کښې
پهٔ پرده دَ خلوتیانو شــــــرر پرېوت

نور بـه څهٔ ئې دَ قـامت عظمت بـیان کړم
پهٔ سـجده ورته سُنبـــل او نښتر پرېوت

نازک خیال چې مې بادشاه باندې اړ نهٔ وو
لاړ فقیر غوندې تور خال ته پهٔ در پرېوت

شـوخ نظر راڅخه ؤنغړد ډکو سـترګو
کهٔ مانبام سیند کښې ککوړے دَ نمر پرېوت

زهٔ لا کله ســــتا لهٔ غمه فریادي ووم
خو دَ دهر هرالم مې پهٔ ســــر پرېوت

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې په مونږه باندې سره راځي
ستا دَ اننګو زړه له چې څه راځي

ما ته دې ياد و نه زور ګيري ښايي
کورته مې دَ زړه په دېواله راځي

خلک به په شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غله راځي

تا به دَ نظر غبرګه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته له ليمه راځي

پام کوره! له سترګو مې ؤنه لوېږې
توی اوښکه ليمۀ وته بيا نۀ راځي

سترګو دې په رَپ کښې قيصه ختمه کړه
اوس به عيادت له خلک ښۀ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تـــهٔ کـــهٔ رنــا پېژنـــې
بـــیا بـــه سبـــا پېژنې

ســـترګو کښې غلا پېژنې
دومره حـــــیا پېژنې

لاړ کـــهٔ غیریـــت لـــهٔ تـــا
بـــیا خو بـــه ما پېژنې

زهٔ دې لکه سېورے شوم
تهٔ بــــه مې لا پېژنې

ننګ او پـــت دې کلـــه زده
جـــور و جفـــا پېژنـــې

دا دَ زړهٔ پرهر کســـــــه
خپلـــه ادا پېژنـــــې؟

ټول دې لهٔ هر خوا بـــد خوا
لـــږ کـــهٔ همخـــوا پېژنـــې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

سترګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سيالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سينه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

يا دَ بنجارې لۀ خوارۍ مات دے زړۀ
يا دَ ګلې جونه ځان آسانې دي

نۀ هغه نسيم شته، نۀ ورمې دَ ګل
هر لورې ته سپورې هواګانې دي

قدر به دَ اوښکو څۀ درزباد کړمه
دلته کښې چې وينې هم ارزانې دي

کسو کښې مې عکس دَ حسن امر شو
ټولې آئينې ورته حېرانې دي

زور د تفکر ئې راته هېڅ کړلو
چاوې؟ دَ کاکل غوټې آسانې دي

ستا دَ نظر ورانګې ستا تر ځانه شه
اوس زمونږ دَ ذات زرې تابانې دي

بيرته مې دَ سترګو چينې تاندې کړې
تاوې! هوسۍ ترې دَ دامانې دي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تکے خال دې کۀ نایاب دے
څاڅکے او ښکۀ ئې حساب دے

پۀ غانتول او پۀ زَړېدې مې
کړے سود ستا دَ نصاب دے

ځار دَ تا دَ مخ لۀ آبه
چې خولې خولې ګلاب دے

مخ او زلفو رانه هیر کړۀ
کۀ حساب او کۀ کتاب دے

ستا دَ زلفو دَ تسخیر مې
بې تعبیره لا هر خواب دے

زیر و بم ئې ننګ او مینه
ګنه سُر دَ ژوند رباب دے

شیرین یاره! لب ئې ستا یه
څو پۀ اور دې زړۀ کباب دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـهٔ آب دَ مينـې مـې وينځلے د ے زړهٔ
لهٔ هر يو خيرې مې سـا تلے د ے زړهٔ

هر څو مره ګران او کهٔ ښاغلے د ے زړهٔ
پهٔ يوه خلهٔ مې سـتا منلے د ے زړهٔ

نن ئې دَ سترګو پهٔ رموز کښې ؤوې
سـتا ؤلې دومره غلے غلے د ے زړهٔ

خلهٔ يو ګيلې له جوړؤلے نهٔ شـي
ځنګه لهٔ خلکو دې اوښکلے د ے زړهٔ

څو وو پهٔ څوکو دَ بـانو چُور شـوے
پـهٔ تـار دَ زلفـو مـې ګنډلـے د ے زړهٔ

تيارهٔ ئې خوب لـه دَ مړوند غوښتله
خو شـيرين ياره! ما غندلے د ے زړهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ايله چې خلې له مې راتله ماته شـــوه
څو مره کچه کښې مې توبه ماته شوه

لا خو مې او ښکه يشـــــېدلې نهٔ ده
چې ستا پهٔ مخ باندې خوَله ماته شوه

څېرې ګرېوان مې ورته مخې ته کړو
دَ هغې لاس نه آئينه ماته شــــــوه

دا مړاوې ستر ګې او باريکه مُسکا
دَ ګل توله، دَ جام نشــــه ماته شــــوه

سپوږمۍ پوره دَ نيمې شپې پهٔ بلۍ
زما دَ خوب دَ کور پرده ماته شــــوه

دَ ګُمان قـېد نه خلاصه شـوې وعده
دَ يقـين کور ته چې تله ماته شـوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

يوه لمحــــه دَ ژوندکۍ چې مهربــــانه نۀ ده
دَ بـــخت کاتب ســـره زمونږه خو څۀ ورانه نۀ ده

دَ ښار او کلي لوی وارۀ ټول غم شـــريک دي زما
دَ درد قــيصه مې بــې بــنا ، بــې خان و مانه نۀ ده

تيارو خو څکه ســاه ډوبــۍ وَته دوام بـــخښلے
هغه لېلا چرته يو شـــپه کاکل افشـــانه نۀ ده

ستا پۀ سودا کښې دومره ورک چې اوس پۀ هېڅ هم نۀ يم
شـــپه خو دَ غنو پۀ چاپه ګنې آســـانه نۀ ده

چرې به ستا پۀ بې لوظۍ تاته راؤسپړي خلۀ
پښتنه اوښکه ده څۀ دومره بـــې زبـــانه نۀ ده

دغه ئې ډېره دليري ، کۀ بُـــــزدلي ؤګڼم
زما دَ قـــتل پۀ خطا هډو پښېمانه نۀ ده

زما دَ واړه ژوندکۍ دَ صبح و شام پۀ بدل
دَ مازيګر دَ يو ديدن ســـودا څۀ ګرانه نۀ ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

بـلا سـوخت کۀ دَ احـوال لۀ تنارۀ خورم
ډېر تاوونه هم دا سـتـا دَ بـېلتانۀ خورم

هست او نیست دي راته هېڅ دَ دیدن شوق کښې
خدای ګواه دے کۀ پۀ څۀ باندې به زړۀ خورم

خو پۀ "را" مې ژبـه نۀ اوړي قـنـد لبـه!
پۀ دوا کښې کۀ څو ژبـه دَ کارغۀ خورم

تپ دَ نمر دربـانـدې هم زغملے نۀ شـم
خو بـس دا چې غریبـي ده، لړ سـاړۀ خورم

چې دا سـتـا پۀ نخښه ووځي لۀ کمانه
هغه غشـي پۀ تتر واړه هم زۀ خورم

دَ آسـمـان دا تندرونه؛ ورشـې، پوه کړئ!
نورې زۀ دَ ارمانونو شـُومې نۀ خورم

ستا پۀ غم کښې هېڅ لۀ ستوني نۀ تېرېږي
کۀ پۀ قـطـع بـاندې شـهد ډېر خوارۀ خورم

دا چې کلک لکه سـندان یم، سبـب دا دے
لـۀ فلکـه ګزارونـه ښـۀ پاخـۀ خـورم

خدای ئې مالره کشـتـه کا، بـلا څۀ ده؟
سـتـا دَ لاسـه خو زۀ زهر هم تراخۀ خورم

دَ وفا دلیل مې دا دے چې پښتون یم
قسـمونه دَ بـاور بـه درته څۀ خورم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ لیکوال نور کتابونه

★ چاپ کتابونه

(۱)　**افغان ګلونه**　　چاپ　　۲۰۰۴

(۲)　**اوښکې مشالونه**　　چاپ　　۲۰۰۶

★ ناچاپ کتابونه

(۱)　**چاربېته** (تحقیقي مقاله)

(۲)　**شیرین بیان** (دَ شعر پهٔ وزن، بحر، عروضو او پښتو املا بحث)

نوټ: افغان ګلونه کتاب (چاپ ۲۰۰۴) دَ ۹۰ لسېزه کښې تخلیق شوو غزلو او نظمونو باندې مشتمل دے.
اوښکې مشـــــالونه (چاپ ۲۰۰۶) دَ پنجاب پهٔ جېلونو کېمپ جېل او کوټ لکهپت جېل کښـــې دَ ۲۰۰۱ نه تر ۲۰۰۶ پورې وختونو کښـــې تخلیق شوے ادب دے.
دَ رنګونو پیوندونه (هم دا کتاب). **شـــیرین بیان** (ناچاپ) او **چاربېته** (ناچاپ) دَ هرې پور پهٔ زندان کښـــې دَ ۲۰۰۶ نه تر مارچ ۲۰۱۲ پورې وختونو کښې تخلیق شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ وخت پهٔ دُوړو هــر څهٔ خـړ نهٔ دي لا
تابـــانه مخ پښتنــي جُــو نه شته دے
سپـــوږمۍ دې ځان وَته غاوِره نهٔ شي

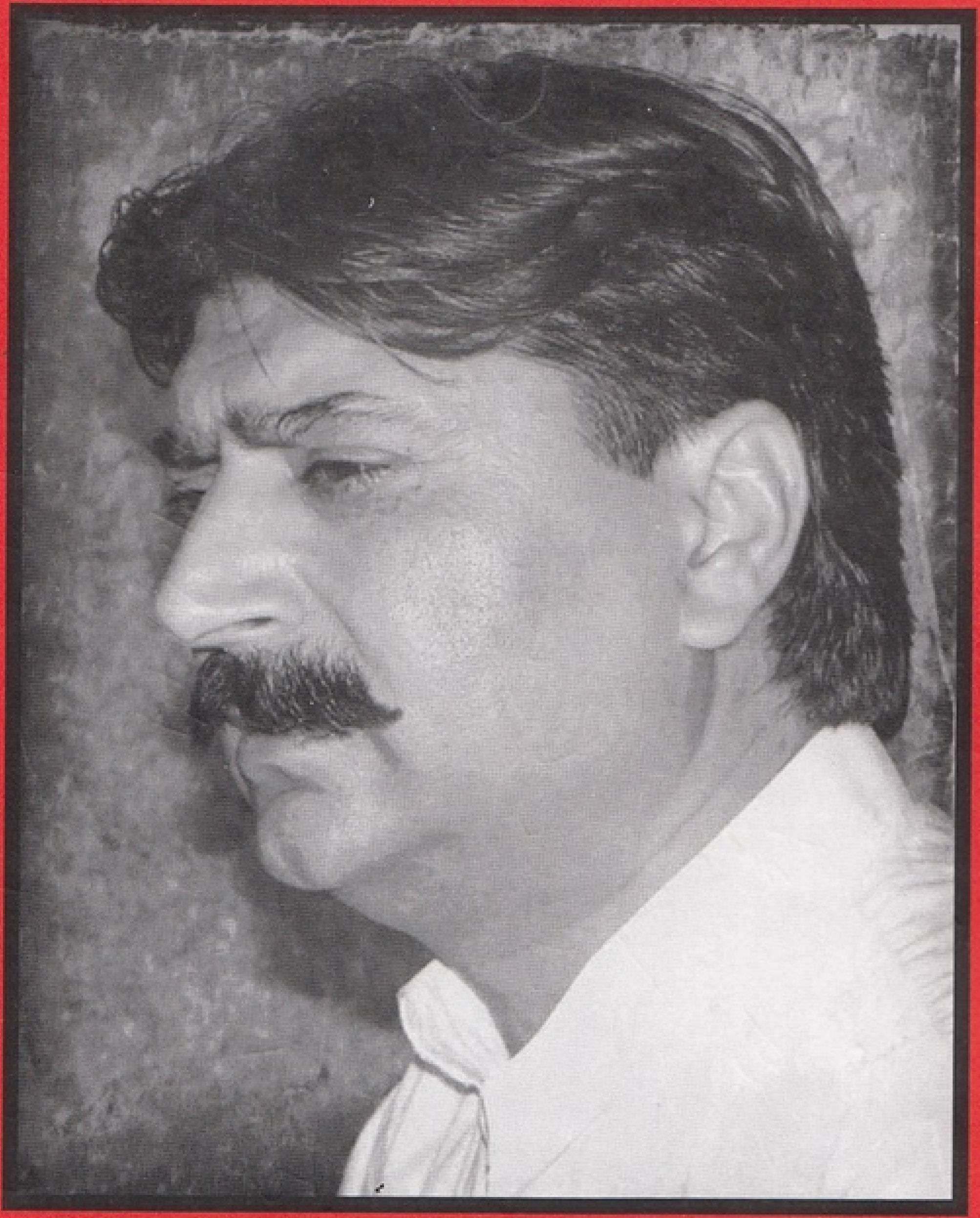

دَ چا دَ سترګــو او بارخــو پهٔ مینه
کله نــرګس ، کله لاله ښکلــؤم
ذوق دَ جنــون مقام ته ؤرسبــدو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library